

Dit blad ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang“.

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR . . . . . HEULSTRAAT 17, DEN HAAG
INLICHTINGENDIENST . . . . . TELEF. 4519. POSTGIRO 14574

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD“
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG. - TELEFOON 4519. - POSTGIRO 14574

Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich in Nederl. tot den Administr.: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519. Postgiro 14574. In Ned.-Indië tot den Hoofdvertegenw. te SOEMENEP (Madoera) Mr. K. FAUSER. Voor Advertentiën tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20. Tel. Intere. 1987*. Postgiro No. 17260, beiden DEN HAAG.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd en gezonden aan de Redactie, HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.

Fa. Wed. A. VAN GEMERT & Zn. - Havana-Sigarenfabrieken-BEST (N.-Br.), Holland

EENIG ADRES VOOR LEVERING VAN SIGAREN RECHTSTREEKS AAN PARTICULIEREN

Het succes, dat wij reeds jaren hier in Holland hadden door onze sigaren rechtstreeks te verkopen aan de Verbruikers en dat wij door onze aanbiedingen hier in Holland dikwijls ook vele bestellingen ontvingen voor het leveren van sigaren aan familieleden of bekenden in Ned.-Indië, hebben ons op het idee gebracht aan de Particuliere Adressen in Ned.-Indië op dezelfde wijze onze offerte in te zenden, als wij in Holland doen. Al onze Afnemers zijn overtuigd, dat de sigaren, welke door ons tegen fabrieksprijzen worden afgeleverd, zeer concurrerend zijn, daar elke tusschenhandel wordt uitgeschakeld en de winsten, welke de tusschenhandel zou maken, den verbruiker ten goede komen, bedragen voor Holland 25 à 30 %.

zelf z'n sigaren rechtstreeks gaat importeerden. Door Uwe benoogde sigaren rechtstreeks van onze fabriek te betrekken, zult U zich minstens 40 pCt. bevoordeelen. Wij raden U daarom aan een proef te nemen met ons fabriekaat en zijn wij ervan overtuigd, dat U geregeld afnemer van onze sigaren zult worden. Blijvende relaties te winnen is ons doel en garandeeren wij U steeds prompte bediening en onovertroffen kwaliteit.

Tracht steeds met Uwe Vrienden en Kennissen eventueele bestellingen te combineeren om aanspraak te kunnen maken op punt 2 onzer leveringsvoorwaarden waardoor U 7 pCt. korting kunt genieten van het factuurbedrag.

VRAAGT ONZE GEILLUSTREERDE PRIJSCOURANT No. 4, WELKE GRATIS EN FRANCO WORDT TOEGEZONDEN

INHOUD: Studie-Commissie der Vereeniging „Oost en West“ — Een en ander over het bevolkingsvraagstuk in Indonesië. — Kunst, Kunstnijverheid en Huislyf. — Van Week tot Week. — Persoverzicht uit de Ind. Bladen en Tijdschriften: Uit de Eur. Pers. Uit de Int. Pers. Uit de Chin. Pers. — Literatuur-Overzicht. — Suriname. — Curaçao. — Uit den Verren Vreemde. — Berichten der Afdelingen (I. Apeldoorn, II. Utrecht). — Mededeelingen — Mutaties van 6 tot 13 Febr. 1924.

DEN LEDEN wordt beleeft doch dringend verzocht, bij adresverandering hiervan ten spoedigste mededeeling te doen: in Nederland aan den Heer Administrateur der Vereeniging, Heulstraat 17, Den Haag; in Indië aan den Hoofdvertegenwoordiger, den Heer Mr. K. FAUSER, Soemenep (Madoera).

Voor de Tropen
is het beroemde merk

„His Master's Voice“

GRAMOPHONES en PLATEN onmisbaar! De grootste Componisten: PUCCINI, LEONCAVALLO, MASCAGNI, REIJER, SAINT-SAËNS, EDWARD ELGAR, MASSENET, enz. raden U in hunne attesten aan, uitsluitend DIT merk aan te schaffen als het hoogst begaafde kunstwerk der volmaaktheid.

De grootste Artisten op vocaal en instrumentaal gebied verlenen hunne medewerk.

ALLEENVERKOOP te 's-Gravenhage bij

WILLEM SPRENGER
Agent der Gramophone Comp. Ltd.
PASSAGE 46 TEL. H. 3778

Old England

NIJMAN & PHILIPS
LADIES' AND GENTLEMEN'S TAILORS
COOLSINGEL 129 — — — ROTTERDAM

ALLE soorten AMUBLEMENTEN leveren wij BELANGRIJK lager in prijs als ieder ander. Een bezoek aan onze uitgebreide TOONZALEN zegt U voldoende.

MEUBELMAGAZIJN „T WOONHUY“
69 PARKSTRAAT 69

TELEF. H. 5328

BESCHIKBAAR.

INDISCHE UITRUSTINGEN
VOORDEELIGST ADRES:

AU BON MARCHE
A. DE VRIES & ZONEN
AMSTERDAM
ROTTERDAM
DEN HAAG
UTRECHT
BAARN

A.H.I.T.

Het ALGEMEEN HAAGSCH INSTITUUT VOOR TANDHEELKUNDE (A.H.I.T.) te 's-Gravenhage, Piet Heinstraat 2a, Telefoon M. 4580, is onweerlegbaar de meest moderne en beste inrichting in Europa voor de behandeling van mond- en tandziekten. De behandeling geschiedt uitsluitend door bekwame tandartsen-specialisten, onder leiding van tandarts Alex Mertens. Lage Tarieven. De gedrukte tarieven zijn kosteloos aan het Instituut verkrijgbaar, hetwelk geopend is alle werkdagen van des morgens 8.30 uur tot des avonds 10 uur, behalve van 6—7 uur. Zondagsmorgens van 10—12 uur.

NATUUR WOLLEN ONDERGOEDEREN
VAN
Jansens & Tilanus
FRIEZENVEEN

Verkrijgbaar in alle qualiteiten en maten bij
ISERIEF & Co Magazijn „de Prijslijst“
DEN HAAG.
Veenestr. 16-18. Valeriusstr. 29.
Prijscourant op aanvraag gratis.

Waar dineert en luncht u goed en goedkoop?
RESTAURANT BAZARSTRAAT
Bazarstraat 5-7 Den Haag
bij het Vredespaleis en de Scheveningsche Boschjes

is het eenige adres in Den Haag, waar U kunt Lunchen vanaf f 0.75 en Dineeren vanaf f 1.-.
Restaurant à la Carte den geheelen dag. Gebruik van dranken niet verplichtend. Geen fooien.
Aanbevelend, O. F. DE VRIES

Noordeinde 13
speciaal adres voor koopjes
in Bont-, Wintermantels, Demi's en Winterjassen, Overhemden, Dassen, Jaeger- en Macco-Undergoederen, Regenmantels en Jassen in Gummi en Gabardine van f 25.- voor f 8.75, van f 35.- nu f 17.50, van f 50.- nu f 21.50 met zijde gevoerd enz., enz., 's avonds tot 9 uur geopend.

Bad- en Zweminrichting „DE REGENTES“
Telefoon M. 2739 Postrekening 69868
Weimarstraat 63, Den Haag.
In de onmiddellijke nabijheid van de Electr. tramlijnen 3, 5, 12 en de Stoomtram H. S. M.

Moderne inrichting, voldoende aan de hoogste eischen- van hygiëne en comfort voor de bezoekers.

Zwembaden - Kuipbaden - Douchebaden
Zwemabonnementen en Couponboekjes voor 50 Kuip- of Douchebaden op voordeelige voorwaarden.
Op verlangen Zout-, Zee-, en Dennenloofbaden.

DE HAAG
VB
N.V.
Vereenigde Bakkerijen
DE HAAGSCHE BROODFABRIEK EN DE OUDE VETTE HEN
Bilderdijkstraat 139 - DEN HAAG - Tel. M. 3820

Gebruikt bij Uw kopje Thee onze
Haagsche Beschuit

Geregelde bezorging in DEN HAAG, SCHEVENINGEN, RIJSWIJK en WASSENAAR.
FILIALEN en DEPOTS in alle wijken van Den Haag en Scheveningen.

ZORGZAAM TEHUIS
aangeboden aan schoolkinderen bij oud-ambtenaarsfamilie, vele jaren in Indië geweest, thans woonachtig te Heemstede met rustige omgeving en uitstekende scholen.
Br. onder No. 197L Bur. van dit blad, Nobelstr. 20.

Studie-Commissie der Vereeniging „Oost en West“.
Jaarverslag over het jaar 1923.
De samenstelling dezer Commissie aan het einde van het jaar was als volgt:
G. J. Oudemans, Voorzitter;
Prof. Dr. C. Snouck Hurgronje, Onder-Voorzitter;
F. H. A. van der Brugh, Secretaris.
Leden: Mevrouw E. van Deventer—Maas en de heeren: H. D. J. Apituley, C. W. Th. Baron van Boetzelaer van Dubbeldam; Prof. J. C. van Eerde; Ir. J. Th. Gerlings; Prof. Ir. J. Haringhuizen; Prof. Dr. G. A. J. Hazen; Mr. A. M. Joekes; W. C. Ketelaar; Dr. H. D. Tjeenk Willink en Dr. C. J. Vinkesteyn, alsmede de heer J. C. Hietink, gedelegeerde der Commissie.

De heeren Gerlings, Joekes en Ketelaar, vertegenwoordigers in het Centraal-Comité voor de opleiding van Indische jongelieden in Nederland, onderscheidenlijk van de Tjandi-Stichting, het Max Havelaar-fonds en de Nederlandsch-Indische Onderwijs- en Studietkas, zijn als zoodanig, lid der Commissie.
De heer Mr. J. H. Abendanon zag zich, wegens gezondheidsredenen genoodzaakt, zijn lidmaatschap neer te leggen. De groote verdiensten van den heer Abendanon in deze functie, vonden uitdrukking in het hem op de meest eervolle wijze verleende ontslag, zoo door de Studie-Commissie zelve als door het Hoofdbestuur der Vereeniging „Oost en West“.
In het lid van Kol, die in den loop des jaars zijn ontslag nam, verloor de Commissie een harer oudste leden. Hem werd eene dankbetuiging voor zijne gedurende zoovele jaren befoonde belangstelling.

Nog ontviel der Commissie, wegens vertrek uit Den Haag, haar tweede gedelegeerde, de heer J. B. Visscher, dien men om den door hem verrichten arbeid, noode zag gaan. Wegens bezuiniging werd hij niet vervangen, zoodat de Studie-Commissie thans slechts één gedelegeerde, den heer J. C. Hietink telt.

Vergaderingen hadden plaats op 3 Februari, 5 Mei, 8 September en 3 November. Die van 5 Mei werd bijgewoond door Mr. Creutzberg, directeur van het Departement van Onderwijs en Eeredienst in Nederlandsch-Indië, die zijn groote waardeering uitsprak over de werkwijze der Commissie, welke hij toen van nabij heeft kunnen gadeslaan.

Wat de werkzaamheden der Commissie in het afgelopen jaar betreft, kan gewezen worden op vele en velerlei besprekingen, deels met vruchtbaren uitslag, ten bate der studeerende Indische jongelingschap hier te lande. Uitvoerig werden de vraagstukken op het gebied van opvoeding en onderwijs onder de oogen gezien.

Zoo werd in de eerste jaarbijeenkoms besloten, de aandacht van den Minister van Koloniën te vestigen op eene, naar zij meende minder juiste omschrijving van de „vaardagen op schepen in de groote vaart“, waarvan een bepaald aantal noodig waren, om toegelaten te worden tot de examens voor machinist en te trachten eene wijziging te verkrijgen in de zoogenaamde „Schipperwet“. Genoemde bewindsman, die zich in deze met de zienswijze van de Commissie kon vereenigen, wendde zich daartoe tot zijn ambtgenoot van Waterstaat, echter zonder succes.

Een ander, zeer belangrijk onderwerp, dat de Commissie in bespreking nam, was het onderzoek naar de positie der Indische rechtskundigen, die zich hier te lande voor den Europeeschen meestertitel bekwaamden, waarover de leden Joekes en Hazen prae-advies uitbrachten. In den boezem der vergadering, met name in die van 3 November 1923 werden hierover langdurige besprekingen gehouden van welke de uitslag was, dat de bijzondere aandacht van den Gouverneur-Generaal zou gevestigd worden op de onzekerheid van bestemming voor deze jongelieden als gevolg van de geringere kansen

HET VAN OUDS BEKENDSTAANDE MUZIEKHUIS „TENZER“
PAUL KRUGERLAAN 114
Gramophoons in alle prijzen vanaf f 15.—
Gramophoonplaten vanaf f 1.50
Reparatie-inrichting voor alle soorten muziekinstrumenten
VERZENDING NAAR OOST EN WEST

Garage NASSAU
SCHELPEKADE 42 h.d. Javastraat DEN HAAG
Verhuren van Luxe Auto's tegen taxi-prijzen
MAAND-AUTO'S
Tel. H. 7503 Tel. H. 7504

op een benoeming in Indië door hunne komst Nederland. Den landvoogd zou tevens worden zocht, de hier bedoelde jeugdige rechtskundigen zoo mogelijk voor eene plaatsing in Indië in merking te brengen.
Om onnoodige uitvoerigheid te ontgaan, moge jaarverslag zich bij deze punten bepalen die concrete voorstellen leidden. De overige vragen, ken welke aan de orde kwamen en in behandeling genomen zijn of dit nog zijn, kunnen beter meld blijven waar deze in andere verslagen worden opgenomen of wel eerst in den loop van jaar hun beslag krijgen.

Omtrent het Tehuis voor Indische Studenten moge dienen dat de samenstelling van den Raad Beheer in 1923 alleen deze wijziging onderging de heer Mr. J. H. Abendanon vervangen werd den heer Ir. J. André de la Porte en dat de Dr. C. J. Vinkesteyn, aan de beurt van aftreden eene herbenoeming aanvaardde.

Over het steunfonds voor West-Indische Studenten, dat in 1922 tot stand kwam, valt in dit slag niets bijzonders te vermelden, tenzij zou worden aangestipt, dat zijne geldmiddelen nog toereikend zijn om allen, die daarvoor in aan king komen, krachtadig te kunnen bijstaan.
Onvermeld mag niet blijven dat de Studie-Commissie, ook wederom in dit jaar, zich bleef bezigh om van ouders of voogden in Indië die hunne derden of pupillen voor studietoelagen herwa zenden, eene behoorlijken geldelijken waarbo verkrijgen.

Ten slotte een woord van waardeering voor ook in 1923 door de beide gedelegeerden Commissie, de heeren Hietink en Visscher, met en toewijding verrichten nuttigen arbeid, in lang der hier te lande studeerende Indische Den Haag, 24 Januari 1924.

De Voorzitter,
G. J. OUDEMANS.
De Secretaris,
F. A. H. VAN DER BRUGH.

Een en ander over het bevolkingsvraagstuk in Indon
Door H. F. TILLEMA.

Inleid...
Zooals onze lezers weten, heeft de heer ma het plan opgevat een reis door Indië te ken, om te trachten belangstelling te voor het zoo belangrijke bevolkingsvraag Het spreekt van zelf dat het in zijn voorn ligt, naast dit bijzondere doel, ook geve verzamelen op hygiënisch gebied. Vermoed neemt de hr. T. een apparaat mede voor het van kinematografische opnemingen, maar tende dat aan het vervaardigen van films bezwaren verbonden zijn voor den leek, hij of een der lezers of lezeressen van het Weekblad, die ervaring hebben op het v van filmopname in de tropen, hem de inlichtingen zouden willen verschaffen aan adres, Parkweg 12 te Bloemendaal.
Ten einde zoo goed mogelijk voorbere zijn en volgens een vast systeem zijn onder kingen te volbrengen, heeft de hr. T. een laire opgesteld, die hij zich voorstelt me stuursambtenaren, zendingen, missionar enz. der Buitengewesten in de eerste bespreken.
Waar het hier, zooals gezegd, een belan vraagstuk betreft, hetwelk bijv. nog dezer bij de beraadslagingen over de Ind. begroo aan de orde werd gebracht, verleen wij bedoelde circulaire gaarne eene plaats. De ver van „Kromo Blanda“ hoopt, dat zijne schouwingen tot gedachtenwisseling zullen geven.

Brandstoffenhandel H. HAVING
Oud-Gezagvoerder Kon. Paketvaart-Mij in Ned. Oost-Indië
Lid van de Vereeniging „Oost en West“
Leverancier van het Koninklijk Instituut v. d. Taal-, Land- en Volkenkunde v. N.-I.
Kantoor: HOEKKADE 13a - DEN HAAG - TEL. N.

F. P. JANSSEN Rijksstraatweg 135 WASSENAAR

Tel. KIEVIET 562 (Haagsche aansluiting)

REPARATIEWERKPLAATSEN VOOR AUTOMOBIELEN

In tropische landen is het bevolkingsvraagstuk dikwijls vooral een kindergeboorte- en een sterftevraagstuk. Het verlies aan menschenlevens door kindersterfte is er veel en veel grooter dan dat veroorzaakt wordt door de meest erge epidemie. Maar omdat het niet gepaard gaat met de afgrijselijke lieden van een dergelijke ziekte, verwekt het weinig opspraak. Dit geldt reeds voor de Europeesche staten, maar in nog veel hooger mate voor tropische landen! Wat tropische toestanden aangaat, bij het onbezoeken van dessa's en kampongs moet men uit de aanwezigheid van veel kinderen niet besluiten tot hoog geboorte- en laag sterftecijfer! Dan oordeelt men onjuist. Men meet dan naar Europeesche maatstaf! Immers in Europa zijn in dorpen en gebieden tal van kinderen thuis, in hun woning, terging in de tropische landen op de zuigelingen na alle kinderen buiten's huis zijn! De eenige juiste manier om over het aantal kinderen te kunnen oordeelen, bestaat hierin, dat men ze telt, de moeders ondervraagt. Hiertoe bieden b.v. vaccinaties en andere verzamelingen van vrouwen een goede gelegenheid. Hierachter treft men een vragenlijst aan, die voor het doel beproefde diensten heeft verricht.

De vaak verkondigde meening, dat groote kindersterfte een natuurlijke selectie beteekent, die ten gevolge heeft, dat de overlevenden een sterk ras opleveren, is onjuist: in zeer vele streken in de tropen is de kindersterfte niets anders dan willekeurige, ruwe vernietiging van tal van jonge menschenlevens niet alleen, maar zijn de ziekten waarvoor zooveel te gronde gaan er de oorzaken van, dat de overlevenden lichamelijk en geestelijk hun heele verdere leven door minderwaardig zijn. Waar volgens bekende onderzoekers het lage kindergeboortecijfer en het hooge sterftecijfer de voornaamste oorzaken vormen van het uitsterven of van het zich niet vermeerderen der tropische volken, zal ik hieronder de mij bekende oorzaken van deze verschijnselen opsommen.

Ik begin met op te merken, dat de oorzaken, die voor de een strek gelden, vaak geen betekenissen hebben voor andere plaatsen. Er kan dus niet "schablonerhaft" worden te werk gegaan! Er dient te worden onderzocht. Dit onderzoek kan niet worden volbracht door den hygiënist alleen! Hij dient te worden ondersteund door kenners van de taal der menschen, hun gewoonten, zeden, gebruiken! Voor alles dient men het vertrouwen der bevolking te bezitten. Zeer waardevolle onderzoekingen kunnen worden verricht door medici-hygiënisten! Pater v. d. Burgt o.a. heeft dit in het voormalige Duitsch-Oost-Afrika bewezen. Verder vestig ik er de aandacht op, dat het bevolkingsvraagstuk voor Indië van zeer groote betekenis is. Wat toch is het geval: de Buitengewesten zijn uiterst dun bevolkt. Java is licht bevolkt. De bevolking neemt er in aantal toe. Het tempo er van is niet bekend. Het is, dat is mijn vaste overtuiging, aanzienlijk kleiner dan men algemeen meent. Men grondt zijn meening op de resultaten der volkstellingen. Nu kan ieder, die nadenkt, weten, dat die "tellingen" slechts "schattingen" zijn, die, 't zij gaarne toegegeven, telkens juist worden. Het is gevaarlijk uit de vroegere en die van 1920 vergelijkingen te maken. Er is 'n enkele aanwijzing, dat ook voor Java de toeneming der bevolking lang niet zoo sterk is, als wordt vermoed. Van de groote handelscentra is het bekend genoeg, dat het geboortecijfer er zoo laag is, dat 't het sterftecijfer in hooge mate overtreft. Ook het geboortecijfer in andere deelen schijnt uiterst gering te zijn. Zoo lees ik in de "Handelingen van den Volksraad", die vergadering, 20 November '23, blz. 383, dat het geboortecijfer in de afdeeling Modjokerto, volgens den hoofdinspecteur van den B. G. D., 23‰ is. Als men bedenkt, dat een normaal geboortecijfer 40 ‰ is, geeft dit cijfer zeer veel te denken, hoe wel er volgens dien deskundige "geen aanleiding was tot eenige bijzondere actie". (Een laag geboortecijfer is te wijten aan ziekten als: malaria, mijnwormziekte, gonorrhoe, syphilis, aan abortus (al of niet opzettelijk) enz.).

Voor de „Buitengewesten“ is het vraagstuk zoo belangrijk, omdat zonder menschen die streken niet tot ontwikkeling kunnen worden gebracht. Tot dusver paste men het middel der immigratie toe. Aan vermeerdering der inheemsche bevolking denkt men niet, evenmin aan het gevaar, dat voor de inheemsche bevolking met die invoer van menschen gepaard gaat. Immers met de toeneming van verkeer, handel en cultures, gaat samen verspreiding niet alleen van ziekten, die fataal zijn voor de oorspronkelijke bevolking, maar ook van het brengen van Europeesche „cultuur“, die een niet minder noodlottigen invloed op die bevolking uitoefent: hun geestelijk evenwicht wordt er vaak zóó door verstoord, dat ze geen nakomelingschap meer willen hebben. Ik schreef hierover uitvoeriger in mijn brochure „Kromblanda VI. Tropische handelswaren, tropische ellende“.

Wil men de Buitengewesten bevolken, dan moet het bevolkingsvraagstuk in zijn geheel en niet alleen onder de oogen worden gezien en niet alleen aandacht worden gewijd aan de emigratie- en immigratieproblemen met het onafscheidelijke daaraan verbonden vraagstuk der cenale sanctie. In het voorbijgaan merk ik op, dat het terugkeeren van geëmigreerde menschen naar hun geboorteland voor dit land vaak beteekent het brengen van t.b.c., van syphilis, van gonorrhoe en andere ziekten, die noodlottig voor de bevolking zijn, zoodat geheel het groote Indonesië den invloed van de ontwikkeling der Buitengewesten reeds nu ondervindt.

Ter oriëntering noem ik hier beneden eenige oorzaken van laag geboorte-, hoog sterftecijfer, op het eind gevolgd door een vragenlijst.

- Oorzaken van het lage geboortecijfer.¹⁾**
- Abortus.** Oorzaken: men vindt zwangerschap een last, zoo ook de bevalling; uitrooken der kraamvrouw (o.a. op Soemba, Nw. Guinea); vrouwelijke ijdelheid (de maagdelijke jeugdige vormen verdwijnen; wil den echtgenoot blijven behagen); zwaar werk der vrouw (lage positie in de maatschappij); te vroeg huwelijk (soms wordt alleen de eerste vrucht afgedreven); verslappung der moraal (door aanraking met Europeanen); syphilis (veroorzaakt tal van misgeboorten, vooral in streken waar malaria heerscht); polygamie (uit gebrek aan liefde voor den man gunnen de vrouwen dezen niet het bezit van kinderen); gebrek aan voedsel.
  - Alcoholmisbruik** van geïmporteerd zowel als van inheemsch fabrikaat (sagoweer) (de sterke drinker wordt impotent).
  - Huwelijk.** Ongunstige samenstelling der huwelijken (te oude mannen met te jonge vrouwen); kinderhuwelijken; plotselinge afschaffing polygamie (hierdoor verspreiding geslachtsziekten, van prostitutie, van abortus bevorderd); plotselinge afschaffing der zeer zware straffen op echtbreuk (leidt tot slappe moraal op sexueel gebied met de noodlottige gevolgen); gemakkelijke huwelijksontbinding (hierdoor geslachtsziekten verspreid); polygamie zou ook leiden tot weinig geboorte; hooge bruidsprijs (invloed polygamie staat nog niet vast, vereischt nog onderzoek. T.).
  - Voedsel.** Gebrek aan voedsel; onjuiste voeding (slecht voedsel; hard werk; geestelijk lijden is van slechten invloed op de hoeveelheid en de samenstelling der moedermelk); betelkauwen (leidt vermoedelijk tot verlies van tanden, waardoor verteerbaarheid vermindert); tandenvijlen (leidt vermoedelijk tot verlies van tanden, waardoor verteerbaarheid voedsel beïnvloed); vervanging van inheemsch voedsel door ingevoerd (witte rijst, geconserveerd vleesch e.d.).
- Gedurende den vaak zeer langen zoogtijd geen geslachtsgemeenschap.
- Steriliteit.** Gevolg van geslachtsziekten (syphilis, gonorrhoe); van trypanosomiasis (Midden-

¹⁾ N.B. De oorzaken van laag geboortecijfer en hooge zuigelingen- en kindersterfte zijn niet vermeld in rangorde van hun betekenis!

ERNEST CASSUTTO TANDARTS

(Lid van de Vereeniging „Oost en West“)

Prins Mauritsplein 3
(Plantsoengedeelte)

(VROEGER Fred. Hendriklaan) Telefoon SCH. 61

LAGE VASTE tarieven

GROTE SORTERING
LINGERIE EN
Huishoud-
GOEDEREN

INDIËSE UITRUSTINGEN
HUWELIJSUITZETTEN

V.S.

GERZON

LOUIS ZELDENRUST

GEDIPLOMEERD DAMESKAPPER
Premier Prix Academie Nationale, Paris

PLEIN 16 — TEL. H. 5460 — DEN HAAG

HAARWERKEN (Speciale bewerking voor de Tropen)
HENNÉ APPLICATIES (Onschadelijk haarkleuren)
Ondulation Permanente (best. tegen atmosoh. invl.)
FRANSCHÉ MODELHOEDEN en PARFUMERIEËN

BESCHIKBAAR.

P. VAN DEN BRUL

Veenestraat 15 Den Haag

Amsterdam, Hoorn, Leeuwarden, Groningen, Hilversum

Heeren-, Jongens- en Kinderkleding

Speciale afdeling voor
Kleding naar Maat

P. B. VAN MOORSEL & CO

Kerkplein 11-12, naast het Hoofdpostkantoor.
Torenstraat 5-6 - Telefoon 2898 - Den Haag

DIVAN

met verstelbaar hoofd,
Gobelin overtrek à f27.-

f 27.-

Goedkoopst adres voor het meubeleeren en stoffeeren van woningen

MEUBELHUIS „DE WEST“

COMPLETE MEUBILEERING

UITERST BILLIJKE PRIJZEN

DEN HAAG - WEST-EINDE 73

Magazijn van
Heerenhoeden en Pelterijen
EDUARD PELGER
 Prinssestraat 35 - Den Haag
 Telefoon 3902

BESCHIKBAAR.

BESCHIKBAAR.

VERZAMELAARS
*Zij, die Kunstvoorwerpen willen ver-
 koopen of hunne verzameling wenschen
 te completeeren, worden attent ge-
 maakt op de rubriek Vraag en Aanbod
 in het Maandblad*

**NEDERLANDSCH-INDIË
 OUD EN NIEUW**
*Prijs f 2.50 per annonce van ten
 hoogste vijf regels. Ter kennismaking
 wordt op aanvraag gratis een nummer
 van ons Maandblad toegezonden*

NOBELSTRAAT 20 TEL. H. 1987*
 DEN HAAG

PFÄFF naaimachines
 zijn de beste. - Alleen verkrijgbaar bij
A. J. MEERPOEL
 DEN HAAG Prins Hendriksstraat
 hoek Roggeveenstraat
 Telef. M. 4953.
 DELFT Binnenwatersloot 26
 Telef. 886.
 Reparaties aan alle soorten en merken naaimachines. Speciale
 vakkundige emballering van Naaimachines voor Indië.

Te koop. Gr. Hertoginnel. 252,

tusschen Archimedesstraat en Voltastraat, compleet eiken
 Slaapkamer-Ameublement met litsjumeau en toebehooren
 f 300.-; Chesterfield Salon, Canapé, Bergère, Fauteuil,
 4 Stoelen en Tafel, bijeen f 450.-; prima Piano, Duitsch
 merk „Garn“ f 350.-; eiken Eetkamer-Ameublement van
 de Firma Allan f 550.-; eiken Boekenkast f 45.-; Oud-
 Hollandsch eiken Bureau-Ministre f 110.-; Prima verstel-
 bare Divan f 25.-; Prima velvet Divankleed f 25.-; en
 nog verschillende andere benodigdheden.

Congo); van abortus provocatus; van framboesia;
 lepra (Zuidzee-eilanden).

f. *Excessen.* Overmatige sexuele bevrediging
 vaak door kunstmiddelen bevordert (penisstift Da-
 jaks) (leidt tot impotentie); overmatig gebruik van
 opium, van alcohol, van cocobladen bij den betel-
 pruim; op pijnlijken der urethra door de mannen.

g. *Koelwerving* (bevordert o.m. verspreiding
 van geslachtsziekten, wat leidt tot steriliteit).

h. *Geslachtelijke onthouding* (veeljarige „poe-
 nen“-perioden op Mentawai); barbaarsche gewoon-
 ten na bevalling (b.v. uitrooken der moeder, over-
 gietingen met heet water).

i. *Gebrek aan vrouwen* door polygamie (oude
 mannen veel vrouwen).

(Wordt vervolgd).

Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt.

Tweeërlei Reisindrukken van Indië.

Op Zondag en Maandag 3 en 4 dezer heeft Dr. H. P.
 Berlage, op verzoek van Bocatan, fraaie waskrijt-teeke-
 ningen, door hem op zijn Indische reis gemaakt, tentoon-
 gesteld in „de gele zaal“ van Hotel de Witte Brug, welke
 de heer Roozen daartoe welwillend had afgestaan. De
 bezoekers van den Zondagschen „Boeatan-middag“ wer-
 den daardoor in de gelegenheid gesteld die zeldzaam
 mooie architectonische schetsen van onzen grooten
 bouwmeester te bewonderen. Honderden hebben daar-
 van dankbaar gebruik gemaakt, voor velen is het Indisch
 schoon, op deze wijze gezien, een openbaring geweest en
 zij betreurden 't niet allen den volgenden middag terug
 te kunnen komen om het verhalend woord van Dr.
 Berlage er bij te hooren.

Zij, die toen gekomen zijn, hebben mee kunnen genie-
 ten van diens bewondering voor het zonneland. Zijn
 kunstenaarsziel heeft den invloed ondergaan der schoone
 harmonien van lijn, kleur en atmosfeer tusschen het
 land, de bevolking en hare bouwwijze, hetgeen hij ook in
 zijn teekeningen, die toch geen schilderijen willen zijn,
 zóó sprekend heeft neergelegd, dat hij dit met zijne
 woorden alleen nog accentueeren kon.

Dr. Berlage hield toen geen diepgaande, geleerde voor-
 dracht, bij een serie lichtbeelden, zooals hij elders
 reeds meerdere malen gedaan heeft, doch gaf ons, gelijk
 hij 't zelf, in groote bescheidenheid, noemde: „praatjes
 bij plaatjes“. Eén voor één werden de aan den wand
 hangende teekeningen toegelicht. Eerst die van Java,
 terwijl hij er op wees, hoe de Hollanders hun eigen
 kunst daar in den bouwtrant der steden hebben over-
 gebracht, vandaar dat men telkens herinnert wordt zelfs
 aan de grachten van Amsterdam. Tegenwoordig worden
 er kleinere huizen gebouwd in overeenstemming met de
 economische toestanden. Onder jonge architecten is een
 moderne bouwkunst in opkomst, waarbij zich stijlkundige
 problemen voordoen. Eenige dier Europeesche bouw-
 kundigen meenen, dat er van een oude, Javaansche
 bouwkunst nog maar zóó weinig over is, dat hierop niet
 voortgebouwd zou kunnen worden, terwijl andere ver-
 zekeren, dat er wel degelijk een oorspronkelijke kunst
 is, die echter dreigt geheel vernietigd te worden onder
 Westersche invloeden en dat hiertegen dient te wor-
 den gewaakt.

Dr. Berlage zegt, dat hij o.a. met groote ingenome-
 heid kennis heeft genomen van de denkbeelden en plan-
 nen van den ondernemenden, jongen, bouwkundigen
 ingenieur H. Maclaine Pont,*) wiens vader zich
 onder zijn toehoorders bevindt en dat die hem bijzonder
 mooie foto's heeft laten zien van typisch Javaansche
 huizen, zooals ze nog wel in afgelegen dессas te vin-
 den zijn.

Het vraagstuk van de volkshuisvesting is ook op Java
 urgent. Op technisch gebied zullen wij stellig den inboor-
 ling kunnen helpen. Het constructieve element is altijd
 hetzelfde, hij zal de eigen materialen kunnen gebruiken
 en ze technisch leeren verbeteren, maar den kunstvorm
 kan Europa den Javaan niet geven, deze moet uit hem
 zelf komen. En Dr. Berlage hoopt, dat de geboorte van
 een nieuwen Indischen bouwstijl niet te lang op zich zal
 laten wachten. Hij wijst er op, dat er wel degelijk
 ook een baksteen-architectuur inheemsch is, al werd dat
 wel eens tegengesproken. Het heeft hem verwonderd,
 dat de jonge architecten er zóó zelden met baksteen
 bouwen, al moge dit eenigszins te verklaren zijn uit het
 feit, dat de daar gemaakte steenen niet van zóó deugde-
 lijke kwaliteit zijn, dat zij lang tegen de hevige tropische

*) Wiens brochure in de voorlaatste Kol. Weekbladen is besproken.

F^A N. LOEB, Noordeinde 107-109
 TEL. H. 3149 DEN HAAG OPGERICHT 1882

Levert op **afbetaling:**
 KLEEDING voor Heeren, Dames en Kinderen
 MEUBELEN, BEDDEN, TAPIJTEN, Gordijnen
 Complete Woning-inrichtingen
 Gramophoons - Rijwielen - Kachels - Lampen - enz. enz.

MATHIEU PIETERS
 Art. Photographe
 PRINSESTRAAT 90 (en face Molenstr.)
 LA HAYE
 Geopend van 9-6 uur
 Zondag en Feestdagen gesloten

regens bestand zijn. Op Bali b.v. zijn vele groote gebouwen
 van dit materiaal opgetrokken en dan meestal met
 pleisterd; vooral religieuze gebouwen, terwijl de profane
 van hout zijn, waarin een diepe beteekenis schuilt.
 Uit de Chineesche wijk van Batavia heeft Dr. Berlage
 een paar schilderachtige hoekjes geschetst, zoo ook de om-
 geving van Djocja, terwijl natuurlijk verscheidene Indië-
 teekeningen gewijd zijn aan den „Berg van Licht“, zóó
 de schoonste aller bestaande stoepes, de Boroboeur, die
 genoemd wordt. Hierbij ontwikkelt spreker de stelling
 dat de oud-Hindoeïstische kunst eer sculptuur dan archi-
 tectuur mag heeten, ze streeft niet naar ruimte om-
 ontwikkeling maar naar het scheppen van een decorat-
 schoon geheel, vandaar dat alle aandacht aan de ver-
 siering wordt gewijd en deze dan ook zulk een over-
 weldigenden indruk maakt.

Bij de teekeningen van Bali, het minst van alle
 beïnvloede eiland, vertelde Dr. Berlage veel merk-
 digs o.a. over de ontzaglijk gecompliceerde poortbouw-
 van bak- en bergsteen, overwoekerd door ornament,
 de stammen van het oerwoud door lianen, dikwijls
 barok van opzet, die daar zonder voorafgemaakte
 werpen, teekeningen of modellen, zijn opgemetseld
 gebeeldhouwd door eenvoudige ambachtslieden. In
 vormenrijkdom leeft al eeuwenlang in 't gemoed, in ho-
 and hand der Balineezen. Een aardig staaltje
 hierbij aangehaald: de ingenieur Mooijen, die belast
 met eenige herstellingswerken op Bali vroeg eens
 een werkmans, die geheel uit zijn hoofd bezig was
 ingewikkeld werkstuk weer op te bouwen, volgens de
 regels hij dit eigenlijk deed? En of hij hem niet
 kon laten zien, hoe een en ander vroeger in elkand
 had gezeten? Waarop die werkmans hem dadelijk
 duidelijke schetsteekening van het geheele bouw-
 maakte, wat lang geen eenvoudig werk was.

Bij het aanwijzen der vele Balische pagode-acht-
 offerhuisjes, maakte Dr. Berlage de opmerking, dat de
 vorm wel den oorsprong zal geweest zijn van de
 gebouwde Missigits, welke in geen enkel land zóó
 vonden worden.

De monumentale Waringinboom in zijn verschillen-
 gestalten en de terrasvormig aangelegde sawah-velde-
 die, zooals hij zeide, door hunne horizontale vlakken
 natuur zóó mooi architectonisch markeeren, zijn groot-
 door hem weergegeven.

Op Sumatra merkt spreker op, dat de bouwkunst
 in het woonhuis heeft geconcentreerd. Pijnc, sterk
 gekleurde teekeningen maakte hij van de Menangkabaus-
 woningen met de fraaie daken en het rijke houtsnijwerk
 ook van de sierlijke rijstschuurtjes, die hij bij onze
 tere hooibergen vergeleek. En dan die prachtteekening
 oude Bataksche huizen bij Balige, met hun open
 snijwerk als tegenstelling bij de groote donkere open-
 onder het overhellend dak! Volgens spreker vinden die
 Sumatraansche gebouwen in schoonheid hun we-
 nergens in Europa. Zij zijn schooner dan de beroe-
 Zwitsersche of Noorsche landhuizen, mooier dan
 mooiste oude boerderijen. En ook hier wees hij we-
 de innige harmonie tusschen natuur, volk en bouw-
 Bij het zien van Dr. Berlage's weergave er van
 reeds menigeeen, ook onder de schilders uitgeroepen:
 wist niet, dat Indië er zóó uitzag; nu verlang ik st-
 er heen te gaan."

Ditzelfde is stellig ook gezegd geworden door velen
 toehoorders van den heer T. B. Roorda, den reisgenoot
 van Dr. Berlage, die dienzelfden Maandag des avonds
 Pulchri Studio bij een prachtcollectie lichtbeelden
 telde van dezelfde Indische reis.

Eerstgenoemde was niet minder verrukt over wat
 zag, en heeft zijne bewondering in woordkunst, met
 pen, trachten weer te geven. Hij begon dan ook met
 eerste gedeelte voor te lezen van zijn boeiende,
 zinnige reisbeschrijving. Bij het vertoonen der lantaar-
 plaatjes kwam hier en daar aan het licht, dat beide
 genooten het in kunstopvatting niet altijd volkom-
 eens zijn geweest, zoo o.a. over de architectuurele waarde
 der Hindoe-Javaansche bouwwerken. De heer Roor-
 meende, vooral ook aan de hand der verschillende pla-
 gronden, die waarde wel degelijk te kunnen aantoon-
 Ook de barokkunst der Baliërs viel bij den heer Roor-
 meer in den smaak dan bij Dr. Berlage, maar roer-
 zijn heiden 't eens over het diepgaande kunstgenot
 zulk een reis geeft, aan wie er ontvankelijk voor
 Beiden hebben zij met volle teugen genoten en zich
 daaraan besteede tijd dubbel en dwars ten nutte
 maakt, niet alleen voor zichzelf, maar zij laten er
 ook anderen van mede genieten, waarvoor wij, geeste-
 minder ruim bedielden, hun niet dankbaar genoeg ke-
 nen zijn.

Belangstelling voor Indië in het Noorden.
 Hebben de Groningers onlangs met groote belan-

Grand Pension VILLA DES ROSES
 DUINWEG 22, VAN STOLKPARK
 Scheven. Boschjes.
Eerste Rang Familie-Pension
 Stroomend Koud- en Warm Water
 Voorgroote Families speciale overeenkomsten

CORN. VAN DER SLUIJS

BINNENHUISARCHITECTUUR, MEUBELS, STOFFEN, ENZ.

ALLEEN NOORDEINDE 162^A. DEN HAAG TELEFOON 4782

de gebelling de wajangschimmenvertooning van Raden Hardestal... op Dinsdag 19 dezer willen zij opgaan... Indische Kunstavond, in dezelfde Harmonie... door Boeatan samengesteld, waarvan de baten zullen worden afgedragen aan het „Indische Bronbeekfonds”. Het Comité, dat zich daartoe in onze noordelijke... universiteitstad gevormd heeft en geen moeite bespaard... heeft voor de noodige voorbereidingen, bestaat uit: mevr. Ketwich Verschuur, geb. v. d. Berg; mevr. Lohman—Bertsema; mevr. Mr. Bakker—Nort; mej. E. Smit; de heer en mevr. Hoogenhuyze; de heeren: Prof. Dr. J. F. van Bemmelen, H. B. van Berkum, J. F. v. d. Blij, D. Hartmann, W. J. R. Lanzing en vertegenwoordigers zoowel van de dames- als van de heeren-studenten.

Het bestuur van „Boeatan” is zoo gelukkig geweest een aantal van medewerkers bereid te vinden den tocht naar Noord-Nordest te aanvaarden om naar beste krachten door te brengen „De Beelden” Dans, Zang en Voordracht iets van kunstvolle Indië te toonen, in de heilige overtuiging, dat langs dezen weg wederzijdsche warme waardeering tusschen Oost en West geboren en bevorderd kan worden, en dat de beide partijen tot beider nut.

Op Donderdag 22 dezer zal dezelfde uitvoering herhaald worden in Assen, waar de echtgenoot van den commissaris der Koningin, mevrouw Linthorst—Homan, de heer Staal, met groote toewijding alle voorbereidingen getroffen heeft, zoodat de „Boeatan-avond” ook daar zeker in doel niet zal missen.

president der Commissie tot de zaken der Protestantische Kerken in Ned. Oost- en West-Indië, is benoemd tot ridder in de Orde van den Nederlandschen Leeuw.

Gedetacheerd. Kapitein der Inf. O.-I. Leger J. C. de Ridder, thans met verlof hier te lande, wordt gedetacheerd bij de landmacht op Curaçao.

Douane-ontvangsten. De douane-ontvangsten van 1923 zijn voor Java en Madoera ruim 8 miljoen en voor de Buitengewesten (elf maanden) bijna 1 1/2 miljoen beneden de raming gebleven.

Home Rule. Het Hoofdbestuur van Boedi Oetomo heeft — volgens een Aneta-telegram — een voorstel ontvangen tot het plegen van overleg met het Nationaal Comité tot het stellen van den eisch van Home Rule, met toevoeging van nationale militieplicht voor Inlanders.

Directeur van Onderwijs. De hr. J. F. W. van der Meulen, Onderdirecteur van het Departement van Onderwijs en Eeredienst, is benoemd tot Directeur.

Mutaties Javasche Bank. Officieel wordt gemeld, dat aan de hrn. E. A. Zeilinga, president; Mr. K. F. van den Berg, directeur en H. van den Briel, 2e plaatsverv. directeur van de Javasche Bank, met 1 Juli op hun verzoek eervol ontslag is verleend. In hun plaatsen zijn resp. benoemd de hrn. Mr. L. J. A. Trip, Th. Lighthart en W. N. van den Berg.

Industriele mogelijkheden. Prof. Dr. J. C. Kielstra hield 8 dezer een voordracht te Rotterdam over „Industrie en haar mogelijkheden in Ned.-Indië”. (Uitvoerig overzicht in de N. R. Ct., ochtendbl. van 9 Febr.).

De nood der Zending. Ds. J. Rauws, zendingsdirecteur te Oegstgeest, ontving voor den nood der zending een gift van f 12.000, waardoor het tekort over 1923 nu volkomen gedekt is. (Vaderland).

Onlusten te Tangerang. Den 10en dezer is Tangerang (bij Batavia) verontrust door een groep gewapende personen, onder leiding van Kjai Bapa Kalah (?) waarmede het tot een gevecht is gekomen. Aan de zijde der volgelingen van den geestdrijver vielen 27 dooden en een aantal gewonden; controleur Rhemrev werd gewond, evenals de politie-opziener Scheepmaker, die later overleed. De telegrafische berichten zijn overigens niet duidelijk genoeg om thans reeds conclusies te trekken over de aanleiding tot dit, naar het schijnt, plaatselijk verzet.

West-Indische cultures. Den 8en dezer heeft de hr. P. J. van Bommel voor de leden der Kon. Ned. Mij. van Tuinbouw en Plantkunde te Rotterdam een voordracht met lichtbeelden gehouden over „West-Indische cultures”.

Zendingsdirecteur. Door de hoofdbesturen der samenwerkende Zendingscorporaties is, ter voorziening in de tweede vacature, benoemd Mr. J. M. J. Schepper, Zendingsconsul met verlof. In de derde vacature zal voorloopig niet worden voorzien.

Modemagazijnen
HENNEMAN & PLUKKER
Valeriusstr. 28-38
DEN HAAG

Grootste Speciaal Magazijnen
in Japonnen, Blouses, Rokken,
Peignoirs, enz. enz.

Gedurende den Winter steeds nieuwe zendingen volle Blouses en Japonnen voor Indië

Van Week tot Week.

4-11 FEBR. 1924.

Indisch Genootschap. Vergadering op Vrijdag 22 Febr. a.s. des avonds om 7 1/2 uur. Onderwerp: de psychische eigenschappen der Maleische rassen. Inleider Dr. F. H. van Loon.

Journalistiek. Aan den hr. D. M. G. Koch, den hoofdredacteur van de te Soerabaja verschijnende Oost-Java-editie der Indische Courant, het orgaan der particuliere werknemers, is met ingang van 1 Mei ontslag verleend.

Den 31en Dec. is Mr. Th. Thomas afgetreden als hoofdredacteur van de Java-Bode.

Arbeidsloosheid. Bij G. B. is bepaald, dat de duurtoleringen op wachtgeld en non-activiteitstractementen gedurende het eerste halfjaar 1924 worden vermindert met 30 procent.

Volkscholen in Indië. Bij de beraadslagingen in de Tweede Kamer over de Ind. Begroting deelde de Minister van Koloniën mede, dat de eerste Ind. Volksschool in 1907 is gesticht en het aantal thans 7000 bedraagt met 600.000 leerlingen.

L. Engel, arts te Hillegom, is benoemd tot officier van gezondheid 2e kl. bij het leger in Ned.-Indië.

F. R. Kommer †. Den 2en Jan. is te Soerabaja op 65-jarigen leeftijd overleden de hr. H. F. R. Kommer, de bekende dierenvriend, die op eigen gelegenheid een kleinen dierentuin te S. schiep. Het Soer. Handelsblad van 3 Jan. wijdt eene beschouwing aan het leven van dezen (zonderlingen) man.

Verminderd opiumdebiet. Naar het Bat. Nieuwsbl. vernemen is gebleken, dat de opbrengst van het opiumdebiet in 1923 tien miljoen beneden de raming is gebleven. (Zie dit Nr. van het Kol. Weekbl., bl. 6).

Bestuursconferentie. De Preanger-Bode deelt mede, dat de jaarlijksche conferentie van den Landvoogd met de Java-residenten zal plaats hebben op 10 en 11 Maart. Agenda: De politie; maatregelen in het belang van een juist beheer der landsgelden; de algemeene inwendige politieke toestand; de belastingdruk op de Inlandsche bevolking.

Personen verdronken. Aneta meldt dd. Japara 4 Jan.: De wedono van Bandjaran, afd. Japara, de petinggi en twee oppassers zijn verdronken door het omslaan van een prauw.

(Het zoeken naar den naam van bedoelden wedono in den Reg.-Almanak was vruchteloos. Een afd. Japara bestaat niet, wel een regentschap van dien naam in de afd. Koedoes, doch dit bevat geen district hetwelk Bandjaran heet).

Katholiek Curaçao. Op Curaçao, waar het totaal der bevolking 63.000 bedraagt, zijn 57.320 katholieken met 21 kerken, 1 weeshuis, 4 ziekenhuizen, 28 scholen met 6300 leerlingen. Drie Curaçaosche jongelieden studeeren voor priester. (Het Missiewerk).

Wetterscheiding. Ds. W. L. Welter, predikant bij de Ned. Hervormde Gemeente te 's-Gravenhage en

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Vereenvoudiging der landsadministratie.

Het Soer. Hbl., van 7 Jan., 3e bl., bespreekt het *ambtenaren-vraagstuk* — naar aanleiding van aanhalingen in dit blad (S. H. 24 Jan. *Een cri de Coeur*) gedaan uit een schrijven van de Buitengewesten, waarin de *bureaucratische methoden van bestuursdiensten* werden gecritiseerd — en vraagt o.m. of het dan werkelijk niet anders mogelijk is, dan dat in dezen tijd van bezuiniging handen vol geld worden verspild. Mede wordt in dit artikel de aandacht gevestigd op een „belangwekkende studie” in het orgaan van den *Pol. Ec. Bond*, over het gezag van den Inlandschen bestuursambtenaar, waarin dezelfde klachten voorkomen.

In het Soer. Hbl., van 5 Jan., 2e bl., geeft de heer *Zentgraaff* in drie artikelen een beeld van verschillende tekortkomingen en fraudes door gebrek aan controle.

Dat de *vereenvoudiging der landsadministratie* echter de volle aandacht der Regeering heeft, blijkt wel uit het volgende:

In verband met een van de Regeering ontvangen opdracht om te adviseeren inzake de al of niet doelmatigheid van de instelling — naar het voorbeeld van het moederland — eener speciale commissie voor de

ROVER LEVERANCIER OSMOND
OOST EN WEST

RIJWIELEN
BIJ
J. H. C. MERCKEL
PARKSTRAAT 67 - TEL. H. 3127
BEEKLAAN 355 - TEL. M. 461
DEN HAAG

VERZENDT NAAR
OOST EN WEST BATAVIER

BESCHIKBAAR.

BIJZONDERE NUMMERS
VAN
„DE HOLLANDSCHE REVUE”
onder redactie van
JOH. KONING & K. WIJBRANDS

Wij vestigen er de aandacht op, dat van de in 1923 verschenen *bijzondere Indische nummers* (2 afleveringen) nog enkele exemplaren aanwezig zijn, welke tegen den specialen prijs van 75 ct. (elk nummer) rechtstreeks aan onze administratie, Oudegracht 176, Utrecht, of alom bij den Boekhandel te verkrijgen zijn.

Rijk geïllustreerd.

Talm niet met het wegzenden Uwer bestelling, daar nog maar enkele nummers voorradig zijn. Abonnementsprijs per kwartaal 15.-. Verschijnt den eersten en vijftienden van iedere maand.

VRAAGT PROEFNUMMER

In 1924 verschijnen wederom 4 zeer bijzondere en belangrijke nummers, ziet uit naar nadere berichten hieromtrent in ons bl.

Deze uitgaven zijn IN den abonnementsprijs begrepen.

TE HUUR
GEM. HEERENHUIS.
v. Weede v. Dijkveldstraat 89. Elect., Tel., Bad.
TERSTOND TE AANVAARDEN.

WISBRUN & LIFFMANN
Veenestraat 35-37 - Tel. 2593 - Den Haag

DAMES MODEARTIKELEN.
ZIJDEN STOFFEN, FLUWEELEN, KANTSTOFFEN.
ALLE SOORTEN GARNEERINGEN, ENZ.

BALARTIKELEN.

HOTEL-RUBRIEK

AMSTERDAM

HOTEL CENTRAL
Damrak 18

HOTEL KRASNAPOLSKY
Warmoesstraat 171-185

THE AMERICAN LUNCHROOM Cy.
Kalverstr. 16-18

BESCHIKBAAR.

RESTAURANT „LA RÉSERVE”
Rembrandtplein 44-48

'S-GRAVENHAGE

PENSION „ARCHIPEL”
Balistraat 32

PENSION VAN KLEEF
W. de Zwijgeri. 33
Schriftel of Mond. Inlicht.
voorh. van Ind. Familiën.

Hotel Rest. „DUINGOORD”
Sweelinckplein
Spec. bezocht d. Ind. Fam.
OOSTERWIJK & V. D. LUUR

BESCHIKBAAR.

Lunchroom „THOMSON”
Thomsonlaan 31, Den Haag
Gezellig Zetje. Bill. prijzen
1ste kl. Consumptie.
Aanbevelend, J. VENEMA.

Pension Dames Lugtenburg
en Wegner. Parterre dispo-
nibel. Bad en Telefoon.
v. Boetselaerlaan 67

HAARLEM

HOTEL-PENSION „MINERVA”
Parklaan 86-94, Tel. 433

NIJMEGEN

HOTEL REST. „DE KEIZER”
Spoorstraat 7

HOTEL CAFÉ REST. „DE POORT VAN KLEEF”
Grootestraat 2-4

WASSENAAR

HOTEL-PENSION „DE KIEVIT”
Voll. Pens. vanaf f 7.— p.d.

BESCHIKBAAR.

BESCHIKBAAR.

Haagsche Coöperatieve Keuken Restaurant

Keppierstraat 274 . . . . . Tel. N. 2313

Lunch 12—2 uur . . . . . vanaf f 0.65
Diner 5—7 uur . . . . . vanaf f 1.—

Diverse Schotels à la carte.

Uitzending door de geheele stad à 10.76 PER
MAALTIJD en 10.14 bezorgloon PER BUS.

VENI - VIDI - VICI

Prijs niet den dag, vóór het avond is. Prijs nimmer
Whisky alvorens de gerenommeerde

WHITE & GOLD

te hebben geproefd!
Indien niet te uwent verkrijgbaar schrijf

Vertegenw. v. Beuningestraat 50, Tel. S. 2681, Den Haag

MODE-VAKSCHOOL - THUIS KNIPPEN LEEREN

kan elke Dame en Meisje, zonder rekenen
en teekenen, van alle boven- en onderkleeding.
Ook jongens- en Kinderkleeding. — Zendt
postwissel à f1.60 of BRIEFKAART en U
ontvangt per omgaand een boek voor zelf-
onderricht met meer dan 100 modellen en
maken daarbij een gratis apparaat om u te
laten zien hoe gemakkelijk onze methode is.
Verschillende naai- en huishoudscholen
werken met succes volgens onze methode

VRAAGT PROSPECTUS.

W. HENDRIKSE-KNAPEN Gediplomeerd Leerares
en Directrice.

TOLSTEEGSELINGEL O.Z. 54 - UTRECHT

Tramhalte Lijn I en III :: Voorheen Heerenweg 44
Postchèque en Girodienst 76650

MAISON „ELEGANTE”

Bij terugkeer in Patria, is CELEBESSTRAAT 32, het adres voor DAMES- en MEISJESKLEEDING
UITGEBREIDE VOORJAARS-COLLECTIE ONTVANGEN - Uiterst billijke prijzen
CHIQUE MANTEL-COSTUUMS, naar maat, van pr. stof met zijdevoering vanaf f 42.50
ELEGANT WANDEL-COSTUUM vanaf f 25.— :: Ook moderniseeren :: Prima referentiën voorhande
CELEBESSTRAAT 32, Tel. H. 3885. Hoogachtend: **J. G. VAN DALSUM**

versobering van den dienst op de centrale bureaux en
c.g. mededeeling te doen omtrent andere maatregelen,
waardoor bedoelde versobering zou kunnen worden be-
vorderd, heeft de Directeur van Financiën in een uit-
voerig schrijven van beschouwingen gediend. Het *Bat.*
Nwsbl., van 7 Jan., ontleent aan „deze even uitvoerige
als interessante beschouwingen” o.m.:

Wat de stijging der kosten van de centrale kantoren
in Indië aangaat, wordt opgemerkt, dat eene verge-
lijking met Nederland uitwijst, dat de abnormale, aan
allerlei omstandigheden, niet het allerminst aan de
verschillende oorlogsmaatregelen te wijten uitgroei, die
daar te lande den toestand zoo bedenklijk deed zijn
en aan de Nederlandsche bezuinigingscommissie juist
op genoemd gebied een zoo dankbaar arbeidsveld bood,
in Indië niet (in die mate) heeft plaats gevonden. (In
Nederland bedroeg die stijging 203 pCt., in Indië niet
meer dan 49 pCt.). Aan dien uithouw in Indië lag bo-
vendien ten grondslag het bewuste streven om te ko-
men tot een meer intensief bestuur. Thans dringen
echter de omstandigheden tot terugkeer op den inge-
slagen weg, waarvan personeelsinkrimping en vermind-
ering der materiele uitgaven het gevolg zal moeten
zijn.

Afgescheiden daarvan zal een goed overlegde en
streng doorgevoerde werkverdeling en werkwijze bij
de onderscheidene kantoren op zichzelf een versobering
van de landhuishouding kunnen bevorderen, op welk
punt reeds geruimen tijd de aandacht van den Bezu-
nigingsdienst is gevestigd. Bereids kwam deze b.v. tot
de conclusie dat eene verjonging der comptabiliteits-
administratie allernoodzakelijkst is.

In dit verband wordt medegedeeld, dat het in de
bedoeling ligt, spoedig een voorstel te doen om ten be-
hoeve van de zeer moeilijke en tijdroovende verbete-
ring van het geldelijk beheer eene speciale commissie
in het leven te roepen.

De taak blijft echter om ook bij de overige afde-
elingen der centrale kantoren naar meer doelmatige
werkwijzen te streven en zulks is mede afhankelijk van
de mate, waarin overdracht van de bevoegdheden van
de Regeering op de Hoofden der Departementen zal
kunnen plaats vinden.

Veel belangrijks kan op dit gebied nog worden ge-
daan. Gewezen wordt op de centralisatie der ex-
pediitie, verbetering van het archiefwezen, waardoor
eene meer doelmatige werkwijze ook bij de z.g. redac-
tie-afdeelingen mogelijk zal worden.

De invoering van zoodanige doelmatiger werkwijzen
heeft een algemeene en een speciale zijde.

De algemeene zijde wordt in een veertiental punten
aangeduid.

De instelling eener Commissie voor het beschouwen
van de algemeene vragen van arbeidsorganisatie, wordt
echter afgeraden op grond van de omstandigheid, dat
voor elk kantoor slechts verbeteringen vereischt zullen
zijn, die niet door zoodanige commissie op korten ter-
mijn kunnen worden afgedaan. Daarom wordt aanbe-
volen, dat elk der groote kantoren zelf een of meer
ambtenaren aanwijst om in het bijzonder na te gaan of
bij alle afdelingen wel zoo doelmatig mogelijk wordt
gewerkt, waarmede tevens de verantwoordelijkheid
voor het goed functioneeren dier verbeteringen bij de
dagelijkse leiding blijft.

Het centraal verband zal kunnen worden gelegd door
den Bezuinigingsdienst, welke een der inspecteurs zal
moeten aanwijzen, die voeling houdt met de zoeven
bedoelde speciale ambtenaren.

De Regeering heeft zich met de boven omschreven
zienswijze vereenigd. Het *Bat. Nwsbl.* zal met belang-
stelling de resultaten tegemoet zien.

Bezuiniging.

Het *Bat. Nwsbl.* (van 9 Jan.) deelt — in een over-
zicht van de resultaten der besprekingen, welke door
den voorzitter der bezuinigingscommissie met de chefs
van verschillende departementen zijn gehouden — o.m.
mede, dat de algemeene financiële positie door den
z.g. tin-meevaller niet gewijzigd is; het opiumdebiet
bracht voor 1923 een tegenvaller van f 10 miljoen.

Over dezen tegenvaller is openlijke rouw niet geoor-
loofd, zegt het blad; wij bestrijden niet alleen het mis-
bruik, doch ook het gebruik van opium door een licen-
tietstelsel, en dan gaat het moeilijk om met de rechter-
helft van het gelaat den jubelenden ethicus uit te beel-
den, terwijl op de linkerhelft ligt uitgedrukt de droef-
nis over achteruitgang van het opium„middel”. Daar
komt dan nog bij, dat men den achteruitgang van het
opiumdebiet niet alleen wijdt aan de malaise, hoewel
deze natuurlijk de hoofdoorzaak is — doch ook aan de
grootte toeneming der smokkelarij. Wat dit betreft, mag
men blij zijn met de groote opruiming, welke te Batavia

is gehouden. In kringen waar men het weten
wordt de waarde van het alleen in Batavia gesmok-
te opium gesteld op een paar miljoen 's jaars! Intusse-
doen tegenvallers als bij het opium, nog meer dan
meevallers als bij tin, duidelijk uitkomen, dat men
doet voor den gewonen dienst zoo min mogelijk
baten uit de middelen te rekenen. Dat zal bij den eie-
n sluitende begroting voor 1925, in het oog wor-
gehouden.

Een interview met den Directeur van Landbouw

De *Deli Crt.* (van 2 Jan.) heeft het onderhoud,
het *Nieuws v. d. Dag* had met dr. A. A. L. Rutgers,
de rubber-restrictie, in zijn geheel overgenomen,
leiding tot het interview waren de voornemens
Britsche zijde om opnieuw te trachten in Ned-
de doorvoering van de rubber-restrictie te bepleiten.

De heer Rutgers had noch officieel, noch officieel
eenige mededeeling ontvangen inzake dergelijke
nen. Uit de couranten had hij evenwel het bericht
zake de a.s. vorming van een deputatie van Mala-
planters gelezen, terwijl hem ook bericht was ge-
den, dat de heer Duncan, die een belangrijke rol
speeld heeft bij het tot stand komen van de restrictie
naar Indië was verrokken. De Dir. v. Landbouw
dat men hier aan het verkeerde adres was, want
moest toch weten, dat de beslissing niet in Indië,
in Holland — op het Ministerie van Koloniën —
moeten worden genomen.

Dr. Rutgers vermoedde, dat men in Holland ook
maal niet erg gestemd zal zijn vóór de Britsche
nen; den vorigen keer kwam juist het grootste ve-
van de directies in Holland.

Volgens dr. R. is de Inlandsche rubbercultuur
niet te onderschatten gevaar voor de Europeesche
rubbercultuur; in 1923 is de productieverhouding
bijna 1:2. De rubbercultuur dreigt denzelfden weg
te gaan als de klapper-aanplantingen, en een be-
kings-cultuur te worden. Men geeft zich daar niet
doende rekenschap van. De Europeesche cultuur
het alleen winnen door intensivering. Bij de sul-
heeft de intensivering een goed resultaat opgelev-
maar bij de klappers niet. Indien de marktprijs
rubber beneden de 40 cts. per 1/2 K.G. komt, wor-
het bedrijf voor den Inlander blijkbaar niet meer
nend genoeg; een verlaging van den marktprijs
tegenovergestelde derhalve van wat de Britten
— zou de Inlandsche rubber-cultuur kunnen doen
drijven.

De *Deli Crt.* van 3 Jan. vermeldt nog het verslag
de Int. vereeniging voor de Rubber-cultuur in
Indië. De voorzitter eindigde met een beschouwing
het belastingstelsel, waarbij hij de meening uitsp-
dat ook in fiscale kringen in Ned-Indië een juist
zicht in de eischen der realiteit begint door te
cris.

Ook in de *Java-Bode* (van 2 en 3 Jan.) wordt o-
het hoofd De beteekenis van de Inlandsche rubber-
cultuur, met nadruk gewezen op het gevaar dat de
peesche rubbercultuur boven het hoofd zweeft van
Inlandsche rubberaanplantingen. Dit gevaar maakt
schrijver tot een overtuigd voorstander van samen-
king onder de Europeesche planters om tot inkrim-
te komen. De Europeesche cultuur kan volgens
niet tegen de Inlandsche rubberboer concurreeren.

De *Deli Crt.*, van 11 Jan., merkt hierbij op dat
het in de „Java-Bode” geschetste gevaar zeker niet
onderschatten. Men mag natuurlijk van de Rege-
niet verwachten, dat zij het Inlandsch product met
uitvoerrecht zou belasten, alleen om de Europee-
cultuur te beveiligen. Maar zeker mag worden
wacht, en zelfs geëischt, dat de Inlandsche rub-
richards evengoed hun penning aan de schatkist
dragen als de zoo geknepen Europeesche cultuur-
mag in dat opzicht niet met twee maten, ten bate
den Inlander, gemeten worden. Bovendien is het ge-
van het toenemend rijsttekort een factor, die de
geering ernstig onder de oogen dient te zien en
door de uitbreiding van de Inlandsche rubbercul-
zeer krachtig bevorderd wordt. In elk geval is dit
derwerp van voldoende belang om er de volle aandacht
van de Regeering en van de Europeesche rubbercul-
voor te vragen.

Ten slotte verwijzen wij naar het artikel *Een*
Rubber Planters Bond? in de *Locomotief* van 7
Jan., waarin de door den heer G. J. Zuyderhoff
streekte inlichtingen over de plannen tot oprichting
een Rubber Planters Bond op Java, vermeld wor-
Deze aangelegenheid beteekent „een afgeheele om-
teling, een nieuwe reorganisatie der tot op heden
staande toestanden.”

Militaire Vereenigen.

In den laatsten tijd is beroering gewekt door

American Hotel - Amsterdam

Hotel en Café-Restaurant le Rang. 181

Schoonste Ligging - Modernste Inrichting
Electrische Verlichting - Centrale Verwarming
Electrische Personenlift
Omnibus aan 't Station - Matige Prijzen

A. W. VOLMER, Directeur.

Tel. Interc. 4737. Code 5th Edition A. B. C.

MAISON BLOM

2e Schuytstr. 77-79 - DEN HAAG - Tel. M. 3703

Het adres voor

Diners aan huis bezorgd

Lunchroom DE OUDE VETTE HEN

DEN HAAG bij het Stadhuis

Hotel „PROMENADE”

Oude Schev. weg 21

TEL. SCH. 454

Aangenaam Zomer- en Winterverblijf
Prachtige ligging :: Matige Prijzen

plotseling krachtig ingrijpen van het Legerbestuur in de zaken der onderofficiersvereniging „Ons Aller Beroep”. Het legerbestuur heeft gemeend zijn gedragslijn tegenover deze militaire vereniging te moeten herzien, omdat O. A. B. in hare uitingen steeds meer op gespannen voet kwam te staan met de discipline, welke nu eenmaal in een goed georganiseerd leger niet gemist kan worden. Het *Soer. Hbl.* (van 3 Jan.) is in haar artikel: *Waar is de consequentie*, van meening, dat de discipline is de „conditio sine qua non” van elk leger, en zoodra deze in gevaar komt, is optreden van het legercommando gebiedend noodzakelijk. Doet men dat niet, dan gaat de tucht, en met de tucht de eenheid van het leger verloren en wordt het als gezagsinstrument waardeloos. En het leger is nu eenmaal een gezagsinstrument, in handen van het wettig gezag. Het blad weerlegt het artikel *Pas trap de ziele van de Java-Bode* (van 29 Dec.), waarin het legerbestuur verweten wordt te ver te gaan in zijn maatregelen tot handhaving der discipline.

In het *Bat. Nwsbl.* (van 7 Jan.) releveert de heer Zentgraaff de bestraffing van het hoofdbestuur der ver. O. A. B. voor het zenden van een telegram aan den Landvoogd, zonder dat daarbij de hiërarchieke weg was gevolgd. Hij dringt nogmaals aan op grooter en principieele herziening der organisatie van O. A. B. De *Loc.* (van 5 Jan.) geeft in haar interruptie *Bandoeng* een ander oordeel en zegt o.m. dat de actie tot plotsverbetering, bij taktische leiding, den legerautoriteiten tot waarschuwing en steun had kunnen zijn.

De jongste reis der Solosche prins.

De *Sum. Post* (van 5 en 8 Jan.) beschrijft de voornaamste bijzonderheden van de jongste reis der Solosche prins. Op de terugreis naar Java werd nog te Cairo verbleven, waar het gezelschap den heer Graaf van Limburg Stirum bezocht, die nog vol belangstelling bleek voor de toestanden in Indië. De heer Radjiman verzekerde den heer V. L. S., dat men diens regeeringsbewind in Inlandsche kringen niet vergeten had, terwijl de oud-landvoogd als zijn zienswijze te kennen gaf, dat het Inlandsche volk zich een eigen steer had weten te scheppen, waarmee rekening diende te worden gehouden. Het plan om ook naar Angora te gaan, moest worden opgegeven door gebrek aan den noodigen tijd.

De overplaatsing der Communistische onderwijzers.

Men schrijft aan het *Bat. Nwsbl.* (van 10 Jan.) uit Makasar o.m.:

Het gegoede publiek heeft zich in niet geringe mate verbaasd over en geërgd aan het inmiddels teruggenomen voorstel van het H.B. van het N. I. O. G. om de twee van Makassar verwijderde communistische onderwijzers geldelijk te steunen. (Zie *Loc.* 29 Dec. blz. 32). Slechts aan volstrekte onbekendheid met de toestanden kan men zulks toeschrijven.

Celebes, en dan in het bijzonder het schiereiland, waarop Makassar gelegen is, verkeert in het beginstadium van orde, regel en veiligheid. Hoe licht deze overgang, van chaotischen tot ordelijken toestand, geschaad en gestoord kan worden, heeft 1916 bewezen, toen gewapende kracht noodig bleek om ongebonden elementen, die door het onttrekken van troepen aan de Buitengewesten, de kans schoon zagen om te rooven en de bevolking te terroriseren, weer tot de orde te roepen. Wat de bevolking in haar eigen belang vóór alles noodig heeft, is rust en veiligheid, welke zekerheid bieden, dat de vruchten geplukt zullen worden van den arbeid, waartoe zij aanleg en roeping bezit.

De krachtige hand, die parasiteerende elementen weet in toom te houden, kan en mag dan ook niet den storenden invloed tolereren van een propaganda, welke in de kaart speelt van de op buit beluste ondernemers van de volkskracht, welke voorheen nimmer gelegenheid had tot ontwikkeling of zelfs ontplooiing te komen.

Aan dit afbrekend en storend bedrijf maakte zich de communistische onderwijzers schuldig op een wijze, waaraan een einde gemaakt moest worden. Zij mogen zich gelukkig rekenen, dat hun nog een kans geboden is in Indischen dienst werkzaam te blijven, want een dergelijk optreden als het hunne heeft een der voornaamste redenen uitgemaakt voor de externering van

Beaars: de opleiding van de kapala's warga. Hoeveel onrust dat soort lieden kan veroorzaken, heeft Java te over bewezen. Om tweeërlei redenen waren de nog jonge communisten niet in de gelegenheid zelf tot het volk te gaan; zij beschikten niet over de noodige taalkennis en hun was de gelegenheid ontnomen het binnenland in te gaan. Te vergeefs was den eenen onderwijzer gewezen op de funeste gevolgen, waartoe zijn

communistiche actie en propaganda op Ternate bijna hadden geleid. Hij, de jonge, onervaren propagandist, wist het beter dan de in het bestuur der Buitengewesten gegroeide bestuursambtenaar. De waarschuwing mocht niet baten; de twee onderwijzers begonnen hierop te Makassar individuen van minder allooi, die reeds terdege kennis met den strafrechter hadden gemaakt, in hun leer te onderwijzen, met de bedoeling hen op te voeden tot communistische leiders. Daarmee was een gevaar geboren voor de bevolking, want aan kinderen des lands zou maar niet zoo de toegang tot eigen streek verboden kunnen worden. Zij zouden dan het destructieve werk verrichten, waartoe hun opvoeders niet in staat was; op die wijze zou alle inspanning om de bevolking tot welvaart op te voeren, te niet worden gedaan. Dat was niet te dulden.

Het ligt voor de hand dat de Regeering, op de hoogte gebracht van het zoo gevaarlijke experiment, eenvoudig de overplaatsing gelastte.

UIT DE INLANDSCHE PERS.

De ondordrukking van de Indische partijpolitiek.

II (Slot).

Het is goed dat de bevolking in de Inlandsche bladen hare bezwaren kan voorbrengen, wanneer die haar drukken.

Zij verdwijnen van zelf wanneer daarvan behoorlijk nota genomen wordt.

Het moest Dr. Rinkes, zegt de schrijver, tot groote vreugde stemmen te weten dat de bevolking thans den moed heeft in de Inlandsche bladen uiting te geven aan hare grieven, waardoor aan het Nederlandsch Gezag de gelegenheid wordt geboden te weten te komen welke goede en slechte elementen bij die bevolking aanwezig zijn.

De critiek en de aanvallen van hooger hand, mogen het felste karakter dragen, toch vindt de schrijver dat het niet te pas komt wanneer men van Nederlandsche zijde de tegenpartij als een aartsvijand beschouwt, terwijl zij de bewijzen levert dat hetgeen zij voorbrengt, berust op feiten en op rechtvaardigheid en billijkheid.

Evenals de Nederlander voelt ook de Inlander zeer goed hetgeen rechtvaardig en onrechtvaardig is en geen Nederlander zal het er bij laten zitten wanneer zijn rechtsgevoel geweld wordt aangedaan.

Het zou niet mogen voorkomen, dat, wanneer het overheerschte ras spreekt, Dr. Rinkes zich ontstemd gevoelt en zich er op spitst den kratermond van een werkenden vulkaan te stoppen.

Zulk een optreden is het doen van een krachtproef, welke gaat boven zijne kracht en macht.

Duizenden van de 40 miljoen inwoners van Ned-Indië schreeuwen om rechtvaardigheid en hunne monden te stoppen, zelfs met den sterken arm, zou hoogst moeilijk zijn.

Men is er niet zeker van of het Nederlandsche rechtvaardigheidsgevoel wel berust op werkelijke rechtvaardigheid, dan wel op de domheid, de pienterheid, de zwakheid of de kracht van de groote menigte.

Uit hetgeen men zoo in het openbaar ziet, zou men zeggen dat een moedig optreden tegen bestaande wan-toestanden ongaarne door hooger autoriteit wordt gezien.

Toch is niets beter dan dat Nederland en Indië elkander de broederhand reiken en elkander trachten te begripen, met terzijdestelling van naijver en onverschilligheid ten opzichte van hetgeen anderen denken en voelen.

De schrijver hoopt dat Dr. Rinkes zijne zoekgeraakte vroegere goede gevoelens ten opzichte van de Inlandsche bevolking zal kunnen terugvinden en haar weder zijn vertrouwen zal willen schenken.

In de Klepkooi?

Abas van de desa Baled (Lemah-Abang-Eutenzorg-sche?) stond bekend om zijn durf en zijne slechte praktijken in en om het dorp.

Hij was pienter tevens en was nog nooit met de politie in aanraking geweest.

Integendeel, hij had de politie wel eens diensten bezwezen en was op haar voorstel aangesteld tot mandoor van de desa.

De diefstallen in het dorp hielden toen plotseling op en het werd er zelfs doodstil, doch geleidelijk stak hij de door de landheeren opgebrachte landsgelden en de belastinggelden in zijn zak.

In het begin kon hij de tekorten bijpassen en de ontstane gaten langs minnelijken weg stoppen, doch het einde was toch ontslag uit zijne functie wegens onbetrouwbaarheid.

Hotel „de Leeuwerik”

KRUISSTRAAT 30-32 :: HAARLEM

TELEFOON 514

Huis van den Eersten Rang

CENTRALE VERWARMING.

Hôtel de l'Europe

AMSTERDAM

HUIS VAN DEN EERSTEN RANG

ZALEN VOOR PARTIJEN

Aan de Leden van „Oost en West”

Het bestaan van het „Koloniaal Weekblad” is, dit behoeft geen betoog, een levensbehoefte voor Uw vereeniging.

Op twee manieren kunt U het orgaan steunen:

- 1°. door de adverteerders, die Uw weekblad helpen financieren, met Uw inkoop te bevoordeelen en daarbij den naam van het blad te vermijden,
- 2°. door Uw leveranciers aan te sporen in Uw orgaan te adverteeren, of door onzen reiziger bij Uw leveranciers een introductie te verschaffen.

Mogen wij op Uw medewerking in deze rekenen?

DE UITGEEFSTER.

Dansen leeren in 4 Lessen

Aan de ACADEMIE DE DANSE MODERNE

N. DE PARMENTIER

: Bezuidenhoutsche weg 11 :

bestaat gelegenheid tot onderricht in de dansen die thans in de Hoofdsteden van Europa en vogue zijn.

Aan beginners van elken leeftijd, zoowel aan hen, die elders geen resultaat bereikten wordt gegarandeerd, dat zij na vier lessen overal kunnen dansen.

Inlichtingen dagelijks van 11 tot 12 en van 2 tot 9 uur.

Zijt Gij Abonné

van het rijk Geïllustreerde
Maandblad

NEDERLANDSCH INDIË

OUD EN NIEUW

Zoo niet, vraag dan gratis proefnummer
aan bij de Administratie

PRIJS PER JAARGANG f 20.—

Te voldoen in twee halfjaarlijksche termijnen
van f 10.—

Losse nummers f 2.50

Nobelstraat 20 Den Haag

Telefoon H. 1987*

NEDERLANDSCHE HANDEL - MAATSCHAPPIJ

Gestort Kapitaal . . . . . f 80,000,000.-
Statutaire Reserve . . . . . - 19,769,180.-
Buitengewone Reserve . . . . . - 22,660,000.-

Hoofdkantoor: AMSTERDAM.
Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE.

Vestigingen in Nederlandsch-Indië,
Straits-Settlements, Britsch-Indië, China en Japan.

In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Transferten
Incasseringen en Financieringen.

Schriftelijke en Telegrafische Credieten.

Reiscredietbrieven.

Deposito's.

Rekeningen-Courant.

Administratie van Effecten en alle andere Bankzaken.

't SPORTHUIS

v/h E. ARNOUITS
GRAVENSTRAAT tegenover de Bonneterie DEN HAAG

HEEREN
MODE
ARTIKELN

PRIMA

Engelsche
Regenjassen

voor
Dames en Heeren.

Wanneer U PERIODIEKEN

wilt uitgeven, wend U dan
tot ons. Wij zijn daarvoor
speciaal ingericht en kunnen
derhalve voor

goede en tijdige aflevering

zorg dragen. Desgewenscht
verzorgen wij voor U de

Administratie en Expeditie

Onze rotatiepersen staan ge-
reed voor uw **grote op-
lagen**, onze prima snelpersen
voor die tijdschriften, waarbij
het vooral op **kunstdruk**
aankomt

N.V. Drukkerij Ten Hagen

Nobelstr. 20, Den Haag, Tel. H. 1987*

Nederlandsch Administratiekantoor

Hoofdkantoor: WILLEMSPARKWEG 4 - AMSTERDAM

Bijkantoor: 's-HERTOGENBOSCH, Parade 1, Tel. No. 1079

ALLE BANKZAKEN

Verstrekt gratis advies betreffende alle fondsen
en aandelen, verhandelt valuta op termijn,
belast zich met uitvoering van orders op de
Amsterdamsche Beurs. S.

ROTTERDAMSCH LLOYD

Directie: WM. RUYS & ZONEN - ROTTERDAM

Geregelde MAIL- en PASSAGIERSDIENST
van ROTTERDAM naar NEDERLANDSCH-INDIË met
aansluiting naar alle havens in den IND.-ARCHIPEL

LUXUEUS INGERICHTE MAILBOOTEN, alle voorzien
van draadlooze telegrafie en onderwater-kloksignaal.

Tijdens zijne werkloosheid zwierf hij rond in het
Krawangsche en te Batavia, en als hij daarna in zijne
woning terugkwam, zat hij te overpeinzen op welke wijze
hij aan geld zou komen.

Een 18-jarige zoon van een tamelijk welgesteld en be-
kend landbouwer, bezocht op zekeren avond, ten 7 ure,
zijne familieleden en werd toen door Abas, die in de
nabijheid woonde uitgenodigd te zijnen huize te komen,
aangezien hij hem iets gunstigs kon mededeelen.

De jongeman luisterde naar dit zoet gefluit en toen
hij binnen was, deed Abas de kamer op slot en dreigde
hem met een karnies te zullen doden, aangezien hij
geen genoeg nam met de aanklacht dat zijne vrouw
relaties met hem onderhield.

De ontstane ruzie werd buitenshuis gehoord, er ont-
stond een oploop en onder de aanwezigen was ook de
vader van den jongen man.

Niemand kon evenwel binnenkomen, doch de bedreig-
ing werd gehoord, terwijl Abas, wegens beleediging van
zijn gezin en woning, de betaling eischte van f 250.—

Wanneer deze som niet betaald werd, zou de jongeman
worden gedood.

De vader van den aangehouden trachtte denzelfden
avond geld op te nemen en ontving eene som van f 50.—
ter leen van zijne familieleden.

Abas, die iedereen bedreigde, die hem durfde naderen,
kwam op het hooren van dit bedrag naar buiten, doch
hield den jongeman in de kamer opgesloten.

De vader vroeg toen eenigen tijd uitstel om zijne kar-
bouwen te verkopen en wilde op die wijze het tekort
aanzuiveren, een aanbod dat in tegenwoordigheid van
vele aanwezige personen werd aangenomen en tot gevolg
leidde dat de vader zijn zoon in vrijheid zag gesteld.

Vóórdat de karbouwen evenwel verkocht waren, was
de mantri-politie van Lemah-Abang reeds op de hoogte
van het gebeurde gebracht en deze wetende dat Abas
iedereen met den dood bedreigde, die aan de politie
kennis had gegeven van het geval, riep Abas op en stelde
hem voor politieoppasser te worden, aangezien hij had
gevraagd voor die betrekking in aanmerking te komen.

Abas liep er in.
De mantri-oppasser leerde hem op zijn persoon de
wijze hoe men de handboeien bij aangeklaagde personen
moest aanbrengen en toen deze met den sleutel gesloten
waren, vertelde de politiemann dat hij, Abas, geen op-
passer doch wel beklagde was.

De angst op het gelaat van dezen en de vreugde van
anderen was duidelijk zichtbaar.

Abas die thans in de gevangenis te Buitenzorg is op-
gesloten, heeft alles bekend en zal zeker zijne straf niet
ontgaan.

In de Perniagaan van 28 September 1923 wordt hude
gebracht aan de correcte plichtsvervulling van den
Mantri-politie.

UIT DE CHINEESCHE PERS.

China en Rusland.

I.

Volgens mededeeling, voorkomende in de „Perniagaan“
van 25 September 1923, schijnt eene aaneensluiting van
China en Rusland, welke landen gedurende langen tijd
zulke tegenstrijdige belangen hadden, niet onmogelijk.

De vertegenwoordiger van de Sovjet-Regering in Rus-
land in Oost-Azië is thans de heer Karakhan, een be-
kwaam diplomaat, die het onderwijs in China genoot en
de Chineesche taal spreekt.

Hij hield zijne eerste redevoering te Harbin, waarin
hij duidelijk uiteenzette de bestaande tegenwoordige
scheiding, welke bestond tusschen Mantsjoerije en de
andere deelen van China.

Op den 16en Augustus 1923 bood men den gezant een
feestmaaltijd aan, waarbij tegenwoordig waren de Agent
van de Chineesche Bank, de Agent van de Bank of
Communications, de vervanger van Maarschalk Chang
Tso Lin, de Burgemeester van Harbin in het Chineesche
ressort, zomede het Bestuur van de Kamer van Koop-
handel aldaar.

De wegen te Harbin waren versierd en de ter plaatse
aanwezige Russen en Chinezen juichten den Gezant toe.
Het Senaatslid te Peking, de heer Lin Yin, hield eene
tafelrede, waarin hij mededeelde dat hij van Peking was
gekomen, om, namens het Chineesche volk, diens groot
over te brengen aan den Vertegenwoordiger van de
Russische Republiek en bracht daarbij het feit in her-
innering dat de heer Karakhan als Onder-Minister van
Buitenlandsche Zaken te Moskou, in het jaar 1920, de
officieele mededeeling had gedaan dat Rusland de ver-
loren rechten van China terug zou geven.

BESCHIKBAAR.

DE BAS & Co., Bankiers

HEERENGRAHT 17 - 'S-GRAVENHAGE

BELASTEN ZICH MET ALLE BANKZAKEN

:: Safe-Inrichting

Hij was er van verzekerd dat Rusland woord zou
den en de Chineesche rechten zou erkennen, hetgeen
niet altijd van de andere mogendheden kon wor-
gezegd.

Als zelfstandige landen stonden Rusland en Chi-
na voor het dringende vraagstuk van dezelfde landsont-
kelingen hadden zij nagenoeg dezelfde moeilijkheden
te lossen.

Andere landen daarentegen hadden reeds tiental-
jaren lang zich met betrekking tot China hard in-
spannen en door die tegenwerking China verplicht
het invoeren van verhoogde donanerechten, rechtel-
zout enz.

Hadden andere landen zich niet met de zaken
China bemoeid, dan waren tal van daaruit voort-
tende verwickelingen vermeden geworden. Het was
verband daarmede zaak dat Rusland en China in
toekomst elkander de hand reikten.

Internationale verdragen moesten worden geëerbied-
en de rechten van de zwakken erkend.

China was altijd een democratisch bestuurd land
weest; zelfs zou men het bestuur thans communis-
kunen noemen.

Confucius beschouwde alle menschen als broed-
waar tusschen geen haat en nijd mocht bestaan en
tengevoege is China altijd een land geweest dat den
haate en ieders eigendom eerbiedigde.

De heer Karakhan dankte in antwoord op deze
voor de hem te beurt gevallen vriendelijke ontvang-
gaf de verzekering dat Rusland uit China's zwakte
winst trachtte te behalen.

Rusland kent geen roofofpolitiek en verlangde
liever dan in Azië een krachtig, bevriend en vrij
te zien.

De Russische persmannen hadden hem den vor-
dag gevraagd of het waar was dat het Chineesche
de met Rusland gemaakte afspraken zou bevestigen,
hij had daarop geantwoord dat men blijkbaar de be-
lingen van Rusland niet goed begreep en dat als er
Chineesch bestuurder was die de Chineesche bestu-
leiding zou willen verkopen, hij onmiddellijk elke
spreking zou staken.

Aaneensluiting met Rusland sloot elke vreemde
ding uit.

Duidelijk verklaarde de Gezant dat Mantsjoerije
neesch territorium is.

Wel is waar ligt er in het ressort van den Oos-
spoorweg een strook terrein, waarop ook Rusland
afspraken doet gelden, doch dit geschil kan met uitsluit-
van elke bemoeienis van anderen, door Rusland
China zelf worden opgelost.

Het is eene belangrijke aangelegenheid omdat
gelsche, Fransche en Amerikaanse bankinstellin-
daarin zijn betrokken, terwijl Frankrijk, tijdens
jongsten grooten oorlog, met tusschenpoelen, zich
het bezit stelde van Russische rechten, welke we-
eene waarde van honderden miljoenen gouden ro-
kan worden gesteld en welke Rusland thans terug-
langt.

Na Harbin bezocht de heer Karakhan ook Moekde,
hoofdstad van Mantsjoerije, alwaar de heer Chang
Lin het gezag in handen had over de 3 Noordelijke
vincien van China en die zich op het standpunt
dat Mantsjoerije, als zelfstandig land, onafhankelijk
van Peking.

Hij beschikte over een eigen modern ingerichte
penmacht, met het gevolg dat die toestand over-
algemeen door de andere landen werd geëerbiedigd.

(Wordt vervolgd)

Literatuur-Overzicht.

Het Indische hs. van Rumphius' Landbeschrijving

In aansluiting bij het artikel over dit onderwerp
het Kol. Weekbl. van 29 Nov. '23, de volgende aan-
Notulen van het Bat. Genootschap (Deel 63, afl. 1)
leende mededeeling. Een telegram van den Resident
Ambon d.d. 22 April 1923 heeft ten behoeve van
Landraad voor een civiel geding het h. Indisch
Ambonsche Landbeschrijving van Rumphius tijdelijk
teruggevraagd. Te dien einde heeft zich de Secretaris
Directie dienselfden dag tot den Landvoogd gewend
goed te vinden, dat het manuscript, waarvan in
Landsarchief een afschrift wordt gemaakt, tijdelijk
Ambon wordt gezonden. (Van het afschrift is thans
groot deel gereed).

Belastingstelsel in Ned.-Indië.

Bij C. de Boer Jr. te den Helder is verschenen

IN KRINGEN

waar men tot oordeelen bevoegd is,
beschouwt men Aambeienzalf van
broeder Benedictus als het eenigst,
nooit falende middel. Prijs p. p. f. 1.—
Verkrijgb. bij de voorn. drogisten

**Heeren- en Dameskleeding
naar Maat**

Billijke Prijzen Prima Stoffen Eerste Snit

Gelegenheid tot Abonneeren

AANBEVELEND,

WILLEM VAN HOUT

MOLENSTRAAT 47B TEL. H. 2324

BESCHIKBAAR.

J. P. BATENBURG & CO'S

MEUBELTRANSPORT-MIJ

Dr. Kuijperstr. 16

TEL. H. 545.

DEN HAAG.

MEUBELBERGING

RUIME UITPAKLOKALEN

VOOR

REISBAGAGE.

**ARBEIDSBEURS VOOR
DEN OUD-IND. MILITAIR**

Gevestigd te NIJMEGEN
Oude Varkensmarkt 41-43 Telefoon 1867

Geopend van 9-12 v.m. en van 2-4 uur n.m.
Zaterdag na 12 uur gesloten.

Directeur: A. VAN BOXTEL,

Correspondentschappen in vele plaatsen.

Correspondentschap te

AMSTERDAM, J. van Loggem, Cilliersstraat 30.
DEN HAAG, G. J. L. Verhoeven, Valkenboschkade 34.
ROTTERDAM, J. F. Ferwerda, Calandstraat 24a.
ARNHEM, G. J. Hoetink, Emmastraat 58.

H. H. Werkgevers!

Bovengenoemde Beurs stelt zich ten doel Oud-Indische Militairen aan den arbeid te helpen. Zij is nagenoeg te allen tijde in staat om degelijke Oud-Indische Militairen beschikbaar te stellen voor verschillende betrekkingen, als bijvoorbeeld:

Boekhouder, Kantoorbediende, Concierge, Huisbewaarder, Portier, Fabrieksopzichter en -waker, Jachtopziener, Magazijnmeester, Magazijnknecht, Wissellooper, Ploegbaas, Depôthouder, Huisknecht, Hulpmonteur, Stoker Centrale Verwarming, Knecht van de Apotheek en ander personeel voor Zieken- en Weeshuizen, waaronder ook gediplomeerde Verplegers, Controleurs en Wakers voor den Nachtveiligheidsdienst, Telegrafisten en Telefonisten, Koks, enz., waaronder geschoold Personeel.

De personen zijn allen vrij van militaire plichten. Gaarne houdt zij zich aanbevolen voor Uwe aanvragen om personeel, zowel hier te lande als in Ned. Oost- en West-Indië.

Verschenen:

DE NATUURLIJKE GENEZENDE MIDDELEN

van Dr. JULIUS HENSEL

en hunne toepassing bij meer dan honderd der meest voorkomende ziekten kwalen en aandoeningen.

Een zeer nuttig en praktisch boek voor alle tropengangers. Gedrukt op gestreemd papier 180 pag. flink formaat, ingenaaid, prijs f 1.80

Wordt na ontvangst van het bedrag franco toegezonden door

Firma W. VAN DER SLUIJS Sr. - APELDOORN.

Kantoor Ned. en Kol. - „Hensel-Werke“.

vangst. Djagon, rijst, enz. moeten ze van 't gebergte door ruilhandel met visch krijgen.

Ook is 't niet waar dat een der Soloreesche landschappen Tamankajoe heet (de naam alleen klinkt al on-Soloreesch), maar wel Promokajon.

„Kunnen de samenstellers van zoon encyclopaedie nu niet eens van te voren even om inlichting vragen aan menschen die op de hoogte zijn van die contreien?“

Vragen van den Dag.

In de Febr.-afl. van dit maandschrift artikelt de hr. S. Kalf over Indische misbruiken in vroeger tijd door ambtenaren. Was het in de dagen der Oost-Indische Compagnie de Regeering zelf die het diep gewortelde kwaad in de hand werkte door hare dienaren slecht te betalen, thans kan dit motief niet meer gelden. Maar „dat iets van den ouden vrijbuitersgeest is blijven hangen bij het huidige ambtenaarskorps zou men willen aannemen bij 't lezen van mailberichten, welke gewagen van douane-diefstallen en fraude op groote schaal, van heimelijk gewin door ambtenaren onder den naam van retourcommissie genoten van leveranciers, van stille winsten onder allerlei vorm, en jacht op onwetige emolumenten.“

Wajang Poerwa.

Bij het Bureau voor de Volkslectuur te Weltevreden is verschenen: *Wajang Poerwa*, door J. Kats.

Het is een in alle opzichten buitengewoon werk van niet minder dan 450 pagina's met een zeer groot aantal schitterende illustraties; een onmisbaar boek voor ieder die belang stelt in het Javaansch toneel. De uitvoering voldoet aan de hoogste eischen.

„Wanneer ge ons het geld (f 12.—) vooruit zendt, zenden wij U het boek,“ zegt een prospectus van „Volkslectuur“, waaraan het bovenstaande is ontleend.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

Hoofdzakelijke inhoud van No. 27. Rubberrestrictie. — Korte mededeeling over de productiekromme van heveaboomen, door Dr. W. H. Arisz. — Over regeneratie van den bast bij Hevea Brasiliensis, door Dr. J. Schweizer. — Uitkomsten van de enquête over crêpe bereiding, door ir. L. R. van Dillen. — Reorganisatie van den Landbouwvoorlichtingsdienst. — Radio- of draadloze telephonie. — De Ned.-Indische in- en uitvoerhandel in 1923. — De diertuin te Soerabaja.

Nieuw-Indië.

Het Jan.-Nr. opent met een redactioneel „Aan den ingang van het derde jaar,“ waarin nog eens duidelijk het standpunt van het comité „Nieuw Indië“ uiteengezet wordt. — Prof. Mr. C. van Vollenhoven bespreekt de „Indische Staatkunde“, waarin volgens schr. geen vaste lijn ligt, terwijl uit de in uitzicht gestelde hervormingen blijkt, dat de Regeeringsmachine erg stroef werkt. — Prof. Mr. J. H. Carpentier Altling publiceert een beschouwing: Het nationaliteitskriterium bij de samenstelling van de vertegenwoordigende lichamen. — Verder is in dit Nr. o.m. opgenomen een resumé van wat verschillende Volksraadleden hebben gezegd toen de poenale sanctie aan de orde was.

De Indische Gids.

De Jan.-afl. opent met een In Memoriam aan den in Dec. overleden hoofdredacteur E. A. A. van Heekeren door de uitgevers (met portret), waarna de nieuw opgetreden functionaris, de hr. G. Nypels zich bij de lezers introduceert. — Daarop volgt een artikel van den hr. J. J. Paerels: Overzicht over de cultuur van vezelplanten in Ned.-Indië. — Tafelrede uitgesproken door Z. H. den Sultan van Boeloengan. — De circulatie in Ned.-Indië, door Mr. G. D. Willink (schrijver wijst op ongezonde toestanden bij het Indisch geldwezen; „al het in Indië circulerend staatspapier is ongrondwettelijk“). — Het evenwicht der wisselkoersen, door Dr. J. van Hoorn. — Het topografisch moment, door J. van Roon (critiek op de werkwijze van den Topographischen Dienst in Ned.-Indië). — Maandelijksche revue van brochures, enz. (hierin o.a. een overzicht van een artikel van den hr. Schmülling in het Kol. Weekbl. over „Bestuurlijke hervormingsarbeid op Java en Madoera“). — Buitenland (een nieuwe rubriek die zeer belangrijk kan worden). — Koloniale literatuur (Zeehaven en Kolenstation Sabang). — Wetenschap en industrie. (Een exemplaar van Rumphius' landbeschrijving, ook in Indië, door W. C. Muller. — Tienjarig bestaan van de Internationale vereeniging voor de Rubbercultuur in Ned.-Indië. — Enz.).

Boekaankondiging.

De Uitgevers-Maatschappij „Elsevier“ heeft in hare Algemeene Bibliotheek een werkje opgenomen, dat on-

BESCHIKBAAR.

Piano's Orgels

C. A. J. VAN KALMTHOUT

Tel. 1562 NIJMEGEN Tel. 1562

Bisschop Hamerstraat 1-1a

Vleugels

Kunstspelpiano's

getwijfeld tot groot nut voor velen zal kunnen strekken „Stoom en Electriciteit als sociale krachten“, door P. Schut.

Dit boekje zal zijn weg wel vinden, althans dit is te hopen, omdat het deze twee belangrijkste uitvindingen der laatste eeuwen op begrijpelijke wijze behandelt. Stoom, en thans in meerdere mate nog electriciteit, vervullen een groote en gewichtige rol in het dagelijks leven, waarmede niet gezegd is dat het groot publiek met het ontstaan en de werking dezer krachten vertrouwd is. Integendeel, en zelfs zij die op een zekere mate van algemeene ontwikkeling aanspraak maken, kennen veelal niet veel meer dan de eenvoudige beginselen op welke die uitvindingen berusten. Het boekje komt in veler handen.

Suriname.

In ons nummer van 31 Januari namen wij een schied van den Gouverneur aan den Voorzitter der Koloniale Staten over, handelende over te verleenen steun aan de plantages.

Het antwoord op dit schrijven volgde hier: „Ik heb de eer Uwe Excellentie hierbij mede te deelen dat in eene gisteravond gehouden vergadering der Koloniale Staten in bespreking is genomen de aangelegenheid, waarover handelt het schrijven van Uwe Excellentie van eergisteren.“

Aan deze bespreking hebben, met uitzondering van één lid, alle in Suriname aanwezige leden (11) deelgenomen.

Ik moge Uwer Excellentie berichten dat, op twee leden na de vergadering hare instemming betuigd heeft met het voornemen van den minister van koloniën, om aan Zijne Excellentie's opvolger voor te stellen, ter tegemoetkoming in den nood der koffie- en cacaoplantages aan deze de 15 cents vergoeding over 1923 en 1924 kwijt te schelden, mits het achterstallige over de voorafgaande jaren wordt aangezuiverd.

Van de twee leden, die zich tegen den onderwerpelijken maatregel verklaarden, deed één uitkomen, dat in beginsel is tegen kwijtschelding aan de plantages van de bijdrage, verschuldigd wegens aanvoerkosten van immigranten, doch onder de huidige omstandigheden bereid is er toe mede te werken, dat aan de noodlijdende plantages uitsluitend van de betaling van deze bijdrage wordt verleend, desnoods verdeeld over een tijdsduur van een jaar.

Het andere lid grondde zijne bezwaren tegen de voorgenomen kwijtschelding van de vergoeding in aanvoerkosten van immigranten op de omstandigheid dat zijns inziens, hooger ook met deze kwijtschelding een bedrag van ongeveer f 315.000 gemoeid was, dat mede de cacao- en koffieplantages die hulp behoeft niet daadwerkelijk geholpen werden. Naar de meening van dit lid moest toch de hulp, wilde zij doeltreffend gebaseerd worden op maatregelen — bijv. opschorting van de betaling der verschuldigde belastingen voor zes of vijf jaren — bestemd om den noodlijdenden plantages duurzaam tegemoet te komen.

De door laatstbedoeld lid uitgesproken meening, die aan de noodlijdende plantages te verleenen hulp gericht moet zijn op maatregelen van duurzamen aard, vond bijval bij verscheidene andere leden.

Een dezer leden meende in de te verleenen kwijtschelding te zien een blijk van waardeering van zijde van den minister van koloniën van de door de ondernemingen ondanks den nood der tijden betoond volharding.

Ten slotte meen ik Uwe Excellentie te mogen berichten, dat de Koloniale Staten het op prijs zouden stellen koloniën te geven telegrafisch antwoord, zich niet beperkt tot enkele mededeeling, dat het college zijn adhaerent aan den door den minister te treffen maatregel betuigt doch daarin ook ter kennis van den minister brengt, hiervoren door mij weergegeven gevoelens der leden, aan de onderwerpelijke bespreking deelgenomen hebben.

Op dit schrijven, gedateerd 28 December, heeft de Gouverneur op 31 December als volgt geantwoord:

„Onder dank voor de spoedige beantwoording van mijn schrijven, d.d. 25 dezer heb ik de eer UHEG. mede te deelen, dat het mij wegens de uitvoerigheid, benodigd voor duidelijken uitleg, niet mogelijk is gebleken de afgeheelen inhoud van uwen brief van 28 December den minister van koloniën over te seinen.“

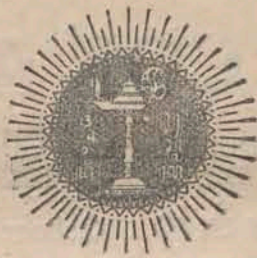
Wij Zijne Excellentie voorshands alleen het oordeel van de Koloniale Staten heeft verzocht om de tegemoetkoming aan de koffie- en cacaoplantages al dan niet de eerlang in te dienen koloniale begrooting voor 1924.

Wanneer U bij uw leverancier van Geldersche worst, de worst ontvangt met een loodje gemerkt „Anton Hunink, Deventer“, dan verzekeren wij U, dat die Worst van prima Geldersche varkens bereid is en door vakmannen gemaakt is, terwijl wij ons verantwoordelijk stellen voor de kwaliteit.

Anton Hunink, Deventer.
Hofleverancier.

S

Wissel In- en Verkoop Credietbrieven Telegrafische Uitbetalingen	Hollandsche Bank voor West-Indië	Incasseeringen Handelsinformaties Rembours- en Document.-Credieten
	Heerengracht 252 AMSTERDAM Telefoon N. 3290 CURAÇAO CARACAS 130 VENEZUELA Belast zich met alle Bankzaken op West-Indië, Venezuela, Columbia en Midden-Amerika.	

in te brengen, en de Koloniale Staten zich te dien aanzien in gunstigen zin hebben uitgelaten, meen ik bovendien dat de inhoud van uwen voorgenoemde brief thans voor den minister van geen gewicht is.

Bij de behandeling van de koloniale begroting in de Tweede Kamer kan het door UHEG. aangehaald oordeel van de twee leden, die zich tegen den onderwerpelijken maatregel verklaarden, uiteraard wel van belang zijn en daartoe doe ik een afschrift van onze briefwisseling over dit onderwerp met de Januari-mail naar Nederland verzenden, waardoor de nieuw op te treden minister van koloniën zeker tijdig van het een en ander op de hoogte kan zijn.

„De West” van 8 Januari schrijft over „levering van suikerriet aan fabrieken”:

„Er is heel wat gepraat over de wenschelijkheid om door gronden en kleine plantages suikerriet te planten voor centrale fabrieken. Dit vraagstuk is een stapje nader tot zijn oplossing gekomen door de vernieuwing en uitbreiding van de fabriek Mariënborg. Deze onderneming heeft nu gelegenheid om, behalve eigen riet, ook riet van andere gronden te vermalen.

De heer Waller is de eerste geweest om de koe bij de horens te vatten. Verleden jaar, bij een bezoek van den gouverneur aan de pl. Guadeloupe, werd door freule van Heemstra de eerste stengel suikerriet aldaar in den grond gestoken. Dezer dagen is men begonnen met het kappen van het riet in den zeer geslaagden aanplant op Guadeloupe en had freule van Heemstra gisteren het genoegen om zelve het riet te kappen van den door haar geplante steel. Zij deed dit zoo handig, dat de hoofdman verklaarde, dat de freule als landbouwster haar daggeld meer dan waard zou zijn.

Het riet van Guadeloupe wordt geleverd aan Mariënborg. Hadden sommigen vroeger gevreesd, dat het vervoer van het riet ernstige bezwaren zou opleveren, het bleek gisteren, dat die bezwaren op zeer afdoende wijze ondervangen waren. Met behulp van eenvoudige, maar vernuftig uitgevonden werken (ten deele reeds uitgevoerd) zal het riet zonder overlading kunnen worden vervoerd van de groeiplaats tot de plaats van bestemming.

De eerste rietlevering aan een centrale fabriek — naar wij hopen de herleving van het stelsel van cane farming in de kolonie — vond met zekere plechtigheid plaats.

In het zelfde nummer vinden wij de mededeeling dat het particuliere draadloos station te Paramaribo, dat weldra door het Gouvernement zal worden overgenomen, vrij up to date is en b.v. rechtstreeks berichten wisselt met New-York.

Aan „Het Vaderland” van 8 Februari ontleenen wij het volgende verslag:

Voor een talrijke vergadering van den Nationalen Bond van Handels- en Kantoorbedienden heeft oud-gouverneur G. J. Staal gisteravond in de Oranje-Sociëteit een lezing over Suriname gehouden.

De voorzitter, de heer L. Vis, heette de aanwezigen welkom en verheugde zich over het talrijke bezoek, nieuw bewijs, dat de leden de malaise gebruiken om zich wetenschappelijk te ontwikkelen, ten einde klaar te staan, als de goede tijd, die komen moet, er weer is. Het veelvuldig bezoek van lessen, cursussen en lezingen wijst in deze richting.

Spr. heette daarop den spreker welkom en hij richtte tot hem een woord van grooten dank voor zijn bereidwilligheid. Omtrent Suriname is helaas veler kennis nog uiterst gering.

De heer Staal begon met zijn vreugde uit te spreken, dat zooveel opgekomen zijn.

Spr. vertelde daarop zeer boeiend over de geschiedenis van Suriname, haar verschillende bewoners, de bedrijven, hun voorspoed en hun tegenspoed en hij eindigde met de hoop, dat deze kolonie, eertijds zoo rijk, nog eens een goeden tijd tegen moge gaan.

Spr. wees met nadruk op het bij uitstek Nederlandsche karakter van de kolonie, dat ook zoo buitengewoon sterk uitkomt in de gezindheid der negers. Verder stond hij uitvoerig stil bij de mislukking van de bacovencultuur en den ontzettenden achteruitgang van het aantal plantages. Toch is hij niet zonder hoop, dat ook de zon voor Suriname terugkeert als het arbeidersvraagstuk is opgelost en de wetenschappelijke beoefening der cultures de vijanden, die den oogst bedreigen, zal onschadelijk hebben gemaakt. Kortom, de heer Staal was wederom een vurige, sympathieke kampioen, dien wij uit zoo menige

rede van zijn mond en zoo menig geschrift van zijn hand reeds lang kennen.

De rede werd met groote aandacht gevolgd en met levendig applaus beloond.

In verband met den strijd van den heer Tj. Pyttersen, o.m. in „De West-Indische Gids”, voor het gebruik van handenbesparende machines in den landbouw ontleenen wij aan „The Louisiana Planter” van 12 Januari het volgende:

„Recently, experts from British Guiana have visited the sugardistricts of Louisiana, making anxious inquiries for labor-saving machinery adaptable to the conditions in British Guiana. Tractors have been used to great advantage by the planters in this country, and agricultural implements adaptable to their soil requirements for use with these tractors are looked upon by the planters as a mean of solving their field labor problems taking the place of a large number of field laborers now necessary to accomplish this work.”

Het Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen heeft van den heer J. Boelen te Middelburg ten geschenke ontvangen een rekentafel en een bord ter herinnering aan de afschaffing der slavernij.

Curaçao.

De herziening van het Regeeringsreglement.

Met onderbreking van onze vervolgartikelen over de herziening van het Regeeringsreglement geven wij thans eerst ander nieuws, dat niet langer kan overstaan.

Wij willen beginnen met het oordeel van *Voz di Pueblo* over de herzieningscommissie. Het blad schrijft na vermelding der taak van de commissie:

„Men ziet het, de opdracht was in welgekozen bevoording en uiterst voorzichtig geformuleerd. De commissie heeft daarnaar gehandeld en een uiterst voorzichtig, ja bijna nietszeggend verslag uitgebracht. Onze lezers zullen wel herinneren, dat wij nooit erg enthousiast geweest zijn over de samenstelling dier Commissie doch hierover behoeven wij nu niet te gaan napleiten, nu de Commissie haar taak volbracht heeft en het verslag vóór ons ligt. Dit hopen wij in extenso te bespreken.....”

Wij vreezen, dat het rapport *Voz te radicaal* zal zijn, want het vervolg van dit artikel is een pleidooi voor afschaffing van het slot van artikel 46 Rr., de bevoegdheid van den gouverneur om de vaststelling van een verordening, waartegen hij bezwaar heeft, in be raad te houden. Dit past niet precies in den gedachten gang van de Commissie omtrent de gewijzigde plaats van den Gouverneur in het bestuur waarop wij de vorige week wezen.

De Begroting voor 1924.

De Minister heeft kans gezien de raming der uitgaven met f 42700.— te verminderen en de uitgaven met niet minder dan f 130000.— te verhoogen, waardoor de bijdragen voor Nederland f 172700.— lager is gesteld dan op de voorloopige begroting. Geschrapt zijn f 3700.— voor de verpleging van verwaarloosde kinderen, f 12000.— op „onderwijs”, zijnde het voor den bouw eener school op Jan Doret, uitgetrokken bedrag, f 5000.— voor nieuwe straten en f10000.— voor ophoogingen van het Waaigat en f12000.— voor een vergrooting van de openbare school te Philipsburg. De verhooging der middelen vindt hare verklaring in de vervanging van de memoriepost voor belastingherziening in een cijferpost tot het genoemde bedrag.

De geschrapte posten zijn overgebracht naar een nieuw artikel, waarin uitdrukkelijk gezegd wordt, dat de genoemde uitgaven mogen worden gedaan als door perkung van andere uitgaven als anderszins (hoogere opbrengst der middelen? *Red. K. W.*) de uitgaven kunnen plaats vinden zonder verhooging van de rijksbijdrage.

In de toelichting op de Surinaamsche begroting, waarnaar verwezen wordt, herinnert de Gouverneur aan zijne toezegging om te overwegen het denkbeeld om den Gouverneur „in zoover meer vrijheid van handelen te verschaffen wat aangaat de uitvoering der begroting, dat, wanneer door besparing op andere gewone uitgaven fondsen zouden vrijkomen, welke tot behartiging van bepaalde, om geldelijke redenen uit de voorloopige begroting niet overgenomen voorzeningen zouden kunnen worden aangevoerd, de Land-

ADI-POESTAKA

Boekhandel en Uitgevers-Mij.
L. v. Meerderv. 332 - Den Haag
Tel. M. 5611.

Hoofddepôt van de uitgaven van het „Java-Instituut” en van „De Commissie voor de Volkslectuur” te Weltevreden.

Levering van alle Boeken op elk gebied, ook Buitenlandsche Uitgaven.

Speciaal zijn we goed gesorteerd in Oostersche Werken.

Bij alle Boekhandelaren en bij de Uitgeefster.

Tempel en Paleis in Hindoestan

door MAURITS WAGENVOORT.

Met 25 Illustraties.

Prijs: f 3.20

Dit werkje bevat o.a. reproducties van Etsen van Nieuwenkamp en geeft den lezer een denkbeeld van de grootsche bouwkunst van Hindoes, Dravidiërs en Mohammedanen in Voor-Indië.

De Javaansche Danskunst

door TH. B. VAN LELYVELD.

Met 38 Illustraties.

Prijs: f 3.20.

De schrijver, die op Java in kringen van Inlandsche grooten heeft verkeer, is de eerste, die ons op systematische wijze in het wezen der Javaansche danskunst inleidt.

Het werk wordt o.a. verlicht door opnamen van Mevrouw Linda Bandara aan de dans- en muziekschool te Jogjakarta, genaamd: „Krido-Besko-Wiromo”, waardoor de lezer o.a. op aanschouwelijke wijze kennis maakt met de elementaire bewegingen van den Javaanschen dans.

De Geur van Moeders Haarwring

door NOTO SOEROTO.

2E DRUK.

Prijs . . . . . f 3.75.

Uit de Persbeoordeelingen:

„. . . . Hier ligt een bundel Nederlandsche verzen van een Javaanschen dichter voor ons, wiens poëzie ons *dwingt* ze met die van onze grootste poëten te vergelijken. Dat is iets, wat mij boeit en onweerstaanbaar tot mediteeren brengt. Een boek van groot gevoel en hooge beschaving. Een dichter, die niet van de dingen, maar van hun innerlijke wezen zingt”.

[JOHAN KONING in „Weekblad voor Indië”.

„. . . . Hoe devoot en hoe vol blijde ontroering zijn de gedichten, waarin Noto Soeroto zijn moeder bezingt, een hulde, sterker en dieper dan het liefdelied van den minnaar, omdat ze zuiverder is en niet eischt of afsmeekt, maar slechts dankt en bidt en vereert . . . . De schoonheid van zijn vaderland en de monumenten van de beschaving van zijn heetgeliefd volk brengen den dichter tot geestdrift en het lied rijst uit zijn ziel . . . .”.

PETER V. ARKEL in „Nieuws van den Dag van Ned.-Indië”.

2DE SWEELINCKSTRAAT 131

Hutkoffers 85 x 50 x 38 f11.—, 100 x 50 x 38 f12.—
Ruim Koffers 100 x 50 x 50 f 13.50
Boeken Koffers f 8.—

Allen geh. gepantserd. Reparatie-inrichting

M. A. VREESWIJK
WIJNHANDEL - UTRECHT
Uitvoerige Prijscourant op aanvraag gratis.

AÇOKA

Drama in vier bedrijven door G. GONGGRIJP
Bandversiering van SOERJOWINOTO
Prijs ingenaaid f 3.40 Gebonden f 4.90
Verkrijgbaar bij alle Boekhandelaren
en bij de Uitgeefster

Uit de persbeoordeelingen:

... Het Nederlandsche volk zou zichzelf te kort doen, indien het Açoka niet vasthield en het tot zijn blijvend bezit maakte als een zijner uitnemende scheppingen".

(L. J. M. Feber in *De Maasbode*).

... De brandende vragen van onzen tijd hebben grooten invloed op het werk uitgeoefend, en menige gedachte uit het Açoka-drama, de hoofdlijn niet het minst, loopt parallel aan de stroomingen, die in het geestelijke leven van onze dagen aandacht eischen. Deze Açoka figuur is een mensch. Een mensch, bewogen door machtige driften, ontroerd door diepe en smartelijke gevoelens, aangeraakt door verheven wijsheid".

(Herman Middendorp in *De Nieuwe Gids*)

... Hier is al dadelijk de distinctie, die wij op het looneel zoo ongaarne missen. Açoka, de hoofdfiguur, is een menschelijke koning — ware hij in onzen tijd geboren, men zou hem wellicht voorzitter van den Volkenbond hebben gemaakt — doch hij is geenszins een gekroond democraat of president van de republiek. Hij blijft — eere den schrijver — Majesteit, in den besten tin".

(Top Naeff in *De Amsterdamer*).

... De groote rijkdom van dit werk ligt in zijn idealiteit; de geestelijke ontroering is een adel er van. Als men bij dit werk vergelijkt al hetgeen gemeenlijk voor Nederlandsch tooneelwerk doorgaat, dan voelt men direct welk een hooge vlucht de heer Gonggrijp heeft genomen".

(Johan Koning in *De Hollandsche Revue*).

Uitgave van „Ādi Poestaka"

Boekhandel en Uitgeversmaatschappij

aan v. Meerderv. 332 - Den Haag - Tel. M. 5611

BEZOEKT DE TOONKAMERS van Oost- en West-Indische Kunstnijverheid

Houlstraat 19 - Den Haag

Toegang vrij.

Iederen werkdag geopend van 10—6 uur; 's middags tusschen 12—2 uur gelegenheid tot het gebruiken van *nassi goreng* of *bamie*. 's Maandags *ketoepat* met toebehooren. Donderdags en Vrijdags *djanganan (gado-gado)* tegen f 0.75 per portie en 's Zaterdag rijsttafel à f 1.50 en f 0.75.

Tusschen 3—6 uur thee of Indische stroop met *kwee-kwee*, à f 0.25 per portie.

De zelfgemaakte stroop (rose, assem, vanille en ananas) is ook per flesch verkrijgbaar à f 1.20.

COLUMBUSSTRAAT 159

TEL. M. 5307

F. Julius Oppenheim
FOTOGRAAF
EX-OPERATEUR v.d. „SKETCH"

voogden zich bevoegd zouden mogen achten, om voor die doeleinden over de bespaarde gelden te beschikken."

Van die overweging is deze post het gevolg.

Onze scheepvaartbeweging in November.

Onze zeilvaart blijft practisch stationair, verschilt althans niet veel van de vorige maanden. Toch blijft ze door bijzondere omstandigheden dat cijfer behouden. Men zal opgemerkt hebben dat het getal zeilschepen van *Aruba* binnenkomend reeds sedert eenigen tijd betrekkelijk hoog is. Dit vindt zijn reden hierin, dat deze tegenwoordig een loonende vracht hebben door voor de betonwerken, waarmede men op de *Isla* in verband met de uitbreiding aldaar bezig is, geregeld zand en kwartsteenen aan te voeren. Dit is natuurlijk maar van tijdelijken aard.

Het aantal *stoomschepen* was deze maand veel minder dan de vorige maand. In November bedroeg het niet meer dan 119 stoomschepen, zeker droeg daartoe bij het minder aantal reizen door de olietankschepen van de *Isla* naar *Maracaibo* gemaakt. In October waren dat 83 reizen, in November maar 51 reizen.

(A. d. C.)

Curacaosche Petroleum Maatschappij.

Door de C. P. M. is aangekocht de plantage *Koningsplein*.

Deze plantage ligt in Oostelijke richting aan de overzijde van het *Schottegat* en juist tegenover het schiereiland *Asiento* (de z.g. *Isla*). Tusschen *Asiento* en *Koningsplein* liggen nog de plantages *Rooi Canari* en *Groot Kwartier*.

Wat voor de C. P. M. de plantage *Koningsplein* tot een belangrijk bezit maakt, is zeker wel het groote eiland, het *Schapeneiland*, dat er toe behoort, gelegen in het *Schottegat* op niet te grooten afstand van de *Isla* en *Negroponi*. In verband met de komende groote uitbreiding van de *Isla*, ligt het vermoeden wellicht voor de hand, dat ook dit eiland (evenals *Negroponi*) in de toekomst voor den bouw van woningen voor de employe's zal bestemd worden. Op *Koningsplein* is bovendien een waterreservoir met pompinrichtingen aan de aanteplaats, die dienst deed voor het watertransport per pontje naar de stad.

De vorige eigenaar van deze plantage was de Heer Jojo Maat.

(A. d. C.)

Regen.

De *Amigoe* van 22 Dec. l.l. schrijft:

„Ook Zaterdag en Zondag zijn we weer met regen begunstigd. In de stad was het nagenoeg den geheelen Zondag buig weer, zonder zware regens, terwijl, zooals wij vernamen, in de buitendistricten zoowel ten Westen als ten Oosten der stad herhaaldelijk harde buien neerplasten. Ook gisterenmiddag en vanmorgen hadden we een paar flinke regenbuien, die echter niet lang aanhielden."

en 14 dagen later:

„Den kans voor groote regens is voorbij. Toch krijgen we nu en dan nog een klein buitje. Woensdag b.v. werden we telkens door zulke losse buitjes verrast, die soms wel hard neerplasten, doch binnen twee minuten weer voorbij waren."

Ook gisteren regende het telkens bij tusschenpozen. Dit jaar is de regentijd eerst laat begonnen, half November. Langdurige en zware regens, geheele regendagen hebben we niet gehad.

We gelooven niet, dat ergens een regenbak heeft overgelopen. Het is een schrale vangst geweest. Laten we hopen, dat de voorraad in den loop van het jaar nog geregeld zal aangevuld worden, anders zal er dit jaar groot gebrek aan drinkwater komen."

Opheffing van de schutterij.

Het Voorloopig Verslag geeft als de meening van enkele leden weer, dat „het niet uitgesloten is, dat (de schutterij) bij rampen of ordeverstoringen toch eenige diensten zal kunnen presteeren" en meent, dat er geen reden voor geheele opheffing is. De Gouverneur daarentegen sluit zich aan bij het oordeel van „andere" leden, dat bij de genoemde gelegenheden „alleen te rekenen valt op goed georganiseerde politiecorpsen en goed gedisciplineerde troepen."

Aangenomen dat de troepen goed gedisciplineerd zijn, zou het dan niet wenschelijk zijn te wachten, tot ook de politie goed georganiseerd is?

„De Hollandsche Zangers".

„Maakten wij eenigen tijd geleden bezwaar tegen den naam „Les Etrangers", waarmee de voetballers van de „Petroleum" hun club hadden ontsierd, met genoegen

Confiserie en Chocolaterie Royales
J. A. KRUL
Salon de Rafrâichissements
NOORDEINDE 44 DEN HAAG

lezen wij thans bovenstaanden naam voor de zangersvereniging van het personeel der C. P. M.

De Jubileumzegels.

Het gebruik der jubileumzegels is verlengd van 1 Januari tot 30 April 1924.

Uit den Verren Vreemde.

Mexiko, 't einde van den strijd.

Ons overzicht van de gebeurtenissen in Mexiko werd de vorige week juist afgebroken op het punt, waarop de eindschikking kan zijn ingegaan.

Daaruit bleek de onjuistheid van het bericht van het sneuvelen van de *la Huerta*, maar ook de nadere bevestiging dat zijn zaak voorloopig als verloren is te beschouwen.

5 Februari. De regeringstroepen veroveren *Cordoba*. Hierdoor acht *Huerta* zijn positie in *Vera Cruz* onhoudbaar, hij verlaat, met zijn staf, per schip deze plaats, die tijdens den duur van den opstand het hoofdkwartier van de rebellen is geweest.

6 Febr. *Huerta* en de z.g.n. revolutionaire regering verplaatsen zich naar *Toexpan*.

Volgens mededeeling van den Amer. consul-generaal *Vera Cruz*, is de stad door de opstandelingen ontruimd en hebben de burgerlijke regeringsautoriteiten het bestuur weer in handen genomen. De Amer. kruiser *Richmond* liep de haven binnen. Het herstel der normale toestand geschiedt er op vreedzame wijze.

Obregon, de één-armige president, voelt zich weer vast in het zadel.

7 Febr. Zijn bandieten verlieden getrouw zou *Hippolito Villa*, die zich in de buurt van *Chihoea* ophoudt, een losprijs van 40.000 pond vragen voor den Engelschman *Mac Kenzie*, die zich in zijn handen bevindt.

Is hiermede nu het herstel van de rust in Mexiko verzekerd? Geenszins. Vooreerst zijn er alweer berichten over opgelaaide actie van de rebellen, maar overigens wat in het vat is, verzuurt niet. *Obregon* gaat velen te ver in democratische richting. Zoo werd hem de maatregel euvel geïd, waardoor 300.000 H.A. land onder een 1900-tal kleine boeren is uitgegeven, zonder de noodige zekerheid van betalen. De groote landeigenaars steunen *Huerta*, die meer conservatief is. De nieuwe grondwet van 1917 heeft de macht der provincies voor een groot deel overgebracht op de steden. De bondstaten hebben macht ingeboet, die de centrale regering naar zich toe heeft gehaald.

Door een en ander is 't aantal geschilpunten, dat groot was, nog toegenomen. Na zijn 4-jarig presidentschap is *Obregon* niet dadelijk herkiesbaar, nu wilde de generaal *Plutarco Calles* doen kiezen, die hij als een volgzaam aanhanger beschouwt, ook hiertegen is de actie ingezet. Amerika heeft *Obregon* in belangrijke mate gesteund; maar dit vindt daar geenszins algemeene instemming.

Als *Huerta* zijn tijd afwacht, kan hij een nieuwe kans wagen.

Rondom Mac Donald.

Het optreden van den leider der arbeiderspartij als kabinetsvormer in Groot-Britannië kan de beteekenis van een wereldgebeuren krijgen. Reeds vóórdat hij als zodanig in functie trad zond hij aan Britsch-Indië een boodschap, die, op zich zelf beschouwd, eigenlijk niet veel bijzonders inhield, en, gemoedelijk als zij tot kalme en bedachtzaamheid aanmaande, evengoed door een conservatief staatsman geschreven had kunnen worden. Maar in verband met die andere daad van *Mac Donald*, de erkenning de jure der Sovjetregering nog vóórdat het Lagerhuis zich hierover heeft kunnen uitspreken, is die boodschap toch niet zonder beteekenis gebleken. De partij, die in Indië voor de onafhankelijkheid ijvert, voelt zich nu de kracht van den Russischen steun ontvallen. 't Is niet onmogelijk dat hierdoor de schijnbare tegenstrijdigheid te verklaren is van de berichten, volgens welke juist in dezen tijd verhoogde actie wordt verwacht, en de andere, volgens welke de onafhankelijkheidspartij besloten zou hebben haar eischen belangrijk te matigen en alleen nog maar aan te dringen op het houden van een conferentie ter bespreking van maatregelen welke kunnen leiden tot de invoering van verantwoordelijk zelfbestuur. Ook *Gandhi* zou gematigdheid prediken. Als dit juist is, zou het zeker tekenend zijn voor de gevolgen, welke vele maatregelen, die men in het voornemen van *Mac Donald* legt, in vele opzichten zullen kunnen hebben.

Hij zou aan den Volkenbond opheffing willen vragen van de mandaatopdracht over Mesopotamie en Palestina.

„SALLANDIA"
(GEDEPONEERD FABRIEKSMERK)

LINOLEUMWAS - WRIJFWAS

DE BESTE

CHEMISCHE FABRIEK „SALLANDIA", ZWOLLE

BESCHIKBAAR.

Wij fotografeeren U thuis
zonder verhooging

INLICHTINGEN:
FOTO-PERSBUREAU
Lange Poten 15a - DEN HAAG - Tel. H. 1741

Rund-, Kalfs- en Varkensslagerij
„HOUTRUST”
Obrechtstraat 628 Tel. M. 4719

Levert uitsluitend 1e kwaliteit Hollandsch versch
geslacht tegen billijke prijzen & Nette bediening
Thuisbezorging zonder prijsverhoging

Aanbevelend, **F. Ph. SATONY**
DEN HAAG OBRECHTSTRAAT 628

G. J. R. VAN DER GAAG & ZOON
GROENMARKT 27
TELEFOON No. 2512

DROGERIEN :: CHEMICALIËN
DEPOT DER MEEST BEKENDE BINNEN-
EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS

om deze landen zelfstandigheid en onafhankelijkheid te schenken. De erkenning van de Sovjetregering door Engeland en door Italië kan ook invloed uitoefenen op de politiek, die Sagloel in Egypte wil volgen en op de houding van Turkije ten opzichte van het Tripolis-vraagstuk. Wij stippen deze kwesties even aan, zonder er nu dieper op in te gaan. Op den dag dat dit nummer van het K.W. ter perse gaat, zal Mac Donald de groote rede houden, waarin hij de lijnen zal aangeven welke zijn politiek wil volgen; onze bedoeling is de belangstelling der lezers te richten op de beteekenis welke deze hebben voor de verre landen van overzee.

Engeland-België in Afrika.
De Engelsche regering heeft aan België het gebied teruggegeven van Tisaka op den linkeroever van de Kagera in Oost-Afrika, hetwelk een deel van het Ruanda-Urundi-district uitmaakt. Dit behoorde vroeger tot Duitsch-Oost-Afrika en was bij het verdrag van Versailles onder Belgisch mandaat geplaatst. Toen in 1921 de verdeling tusschen het Engelsch en het Belgisch mandaatgebied plaats had droeg België aan Engeland een gebied over van circa 2000 vierk. kilometers. Later bleek dat de demarcatielijn dwars door het gebied van den sultan van Ruanda liep. Hierop had in den afgevoelen zomer een nieuwe grensregeling plaats, volgens welke het gebied van Tisaka aan België zou toebehooren. De overdracht hiervan heeft nu op 31 December plaats gehad. De Belgische minister van koloniën Franck heeft zich in de Belgische Kamer zeer waardeurend over deze daad van Engeland uitgelaten. Hij noemde de overdracht een edelmoedige en rechtvaardige daad, die het eerste voorbeeld was dat een koloniale mogendheid haar Afrikaansche grenzen wijzigt om tegemoet te komen aan de wenschen van de inlandsche bevolking die niet van stamgenooten wenschte te worden gescheiden.

Afghanistan krijgt een nieuwe hoofdstad.
Bij gelegenheid van zijn vijfjarig emirschap, heeft de vorst van Afghanistan den eersten steen gelegd voor de te stichten nieuwe hoofdstad, die Bar-ul-Amra zal heten. Volgens de bij deze gelegenheid uitgeprokene rede, staat dit in verband met de uitgebreide relaties in den laatsten tijd met de buitenwereld aan de geknoopt. Afghanistan is uit zijn isolement getreden en A. land wenschte deel te nemen aan de algemeene wereldbeweging. Hiertoe is een gunstig gelegen, naar de eischen van den tijd aangelegde hoofdstad noodig. Afghanistan staat in deze stoute onderneming niet alleen. Britsch-Indië, Australië, Turkije zijn ook doende zich een nieuwe hoofdstad te bouwen.

Rechts houden aan de Noordpool.
Om het gedrang te ontwijken stelde Amundsen zich in verbinding met Washington; kon men in gemoedelijk-overleg niet tot een minnelijke oplossing komen? Dit was de Noordsche regering niet naar den zin. Zij liet hem weten hem haar steun voor zijn Noordpool-expeditie te zullen onthouden, indien hij in samenwerking met buitenlanders, zooals Hakon, Hammer, e.a., zou handelen. Amundsen is hierdoor niet dadelijk tot inschikkelijkheid gebracht, maar heeft zich tot de Deensche regering gewend. Te Kopenhagen heeft men hem niet hotweg afgewezen, maar de zaak in overweging genomen. Hammer moet voornemens zijn op het gebied ten N. van Alaska de Amer. vlag te gaan planten. Aan Canada wordt het voornemen toegeschreven de om den Noordpool liggende landen te annexeren vóórdat de tocht met het Amer. luchtschip Shenandoak tot uitvoering kan komen. Onder welke vlag? De Britsche, de Canadeesche? De blikken gaan reeds uit vele richtingen naar hetzelfde punt. Wie zal de daad inzetten? Gedrang. Rechts houden?

Een koloniale tentoonstelling te Straatsburg.
De verwachting, dat de groote tentoonstelling van het Britsche rijk, die in April te Wembley (bij Londen) gehouden zal worden de belangstellenden voor koloniale tentoonstellingen naar de groote city zal trekken, heeft de Franschen niet weerhouden van Juli tot October ook een koloniale tentoonstelling te organiseren, zooals dit in Marseille, Bordeaux en Tours eerder werd gedaan. Van de aankondiging, die La Dépêche Coloniale van 1 Januari geeft, nemen wij hier de mededeeling over, dat het comité de geallieerde en neutrale natiën tot deelname zal uitnodigen.

Berichten der Afdelingen.
De Afdeling Apeldoorn in 1923 en 1924.
Donderdagavond 31 Januari hield onze afdeling

N. V. Meubelfabriek „DELTA”
Van Broekhuizenstraat 26-28-30 - Telef. 893
NIJMEGEN

Wij kunnen U momenteel aanbieden: **S**
Complete Huiskamers van af f 315.-

haar jaarvergadering. Gewoonlijk komen er dan zoo weinig mogelijk leden, zooals wij al jaren hebben ondervonden. Dezen keer hebben we het geprobeerd met een „extra” nummer en achter de gewone vergaderingspunten gezet: „Plaatjes van Dr. Krause, met een toegift van den heer L. D. Petit, secretaris van de afdeling Amsterdam.” Ondanks het optreden van Mevr. de Boer v. Rijk en nog een paar andere „uitgaansgelegenheden” (er is in Apeldoorn altijd zeer veel te doe!), waren we met 'n goeden dertig man.

Zoo begonnen we met ons jaarverslag, dat later wel uitvoeriger zal worden vermeld. Al vast zij medegedeeld, dat we zevenmaal een avond gehad hebben, waarvan één te Epe, tweemaal een filmvoorstelling, éénmaal een feestelijke vergadering in samenwerking met de Sociëteit en..... één tentoonstelling. Die laatste was mooi, doch bracht onze financiën heelemaal in de war.

Intusschen waren er in 1923 voor ons zooveel lichtpunten, dat we, ondanks het tekort van f 175.66⁵, toch met moed weer aan het werk zijn getrokken. In dit jaar toch hebben we 11 nieuwe leden en 19 begunstigers gewonnen. Dat we niet zoo sterk zijn vooruitgegaan, zit hoofdzakelijk in verhuizing. Het verloop was in de laatste drie jaar als volgt: 1 Januari 1922 43 leden, 8 begunstigers; 1 Januari 1923 54 leden, 32 begunstigers; 1 Januari 1924 56 leden, 50 begunstigers. Deze week kwamen er bij 1 lid en 2 begunstigers. Dan is er op de inkomstenrekening een post van bijna f 530.— aan entreegelden! De tentoonstelling van October—November echter bracht door het onbegrijpelijk geringe bezoek de financiën in de war. Daar staat tegenover, dat er met lust is gewerkt, wat ook blijkt uit de uitgaven: f 226.— aan zaaihuur, ruim f 146.— aan honoraria, ruim f 180.— aan werkloon, 'n kleine f 120.— aan advertentiën en een groote f 120.— aan drukwerk, terwijl de secretaris, afgezien van de drukwerken, bijna 400 nrs. aan uitgaande stukken had (brieven en briefkaarten). Een groot deel daarvan komt door de uitgebreide correspondentie, die noodig was voor de tentoonstellingsplannen, die echter niet konden doorgaan, omdat we niet het noodige waarborgfonds bij elkaar konden krijgen.

En nu 1924, ons jubileumjaar!
Het hoofdbestuur en eenige bestuursleden hebben hun voorschotten laten staan, f 100.— hebben we alreeds als voorloopige afdracht aan den algemeenen penningmeester gezonden en op de vergadering van 31 Januari hebben we den leden alvast op 't hart gedrukt, dat ze toch vooral leden zouden winnen of begunstigers en in alle geval de menschen opwekken onze avonden te bezoeken, vooral onzen jubileumsavond. Daarvan verwachten we heel wat, want beter propagandamiddel is er zeker niet. We zijn echter wel wat huiverig geworden om grootsche plannen zoo maar te verwezenlijken en zullen daarom trachten door intekenlijsten ons te vergewissen of er voldoende deelneming te wachten is. En zonder nu op de zaken vooruit te willen loopen, kunnen we alvast mededeelen, dat we hadden gedacht aan: een openingsrede, een Indische voorstelling, bal na. Zoo gauw mogelijk hopen we meerdere bekendheid aan de plannen te kunnen geven. De datum zal afhankelijk zijn van Apeldoornsche toestanden en van den datum dien 't Hoofdbestuur bestemt voor de officieele herdenking. En dan..... we hebben nog enkele adressen van zeer welwillende sprekers, waardoor de hooge kosten wat minder bezwarend zijn voor de kas en hopen zoo, ook dit jaar, krachtig te kunnen arbeiden aan het humanitaire doel van „Oost en West”.

En dat doen we nu niet meer onder de leiding van onzen oud-voorzitter, den heer G. J. Reerink. Het is altijd jammer, als men zoo goed heeft kunnen samenwerken, dat er leden uit een bestuur gaan scheiden. Mevrouw Slors en de heer Reerink hebben veel voor de afdeling gedaan, al was het vaak werk, waarvan de buitenstaander niet zooveel merkt. Nogmaals een woord van dank in ons blad aan die beiden is zeker verdiend. Gelukkig vonden we den heer L. A. v. d. Berg, staande de vergadering, bereid, de plaats van den heer Reerink in te nemen. In de vacature van Mevr. Slors werd Mevrouw ter Braake benoemd, waardoor aan den algemeenen wensch, twee dames in het bestuur te hebben, is voldaan.

Moge 1924 voor de afdeling Apeldoorn door die frissche krachten een jubileum-jaar zijn!
De Secretaris, J. C. PAARS.

Afdeling Utrecht.
Zaterdag 2 Februari trad voor de afdelingen Utrecht van „Oost en West” en de „Natuurhistorische Vereeniging” als spreker op Dr. J. C. Koningsberger, uit

RECOURT'S Strijkijrichting
WEIMARSTRAAT 251 - DEN HAAG

is het adres voor behandeling van fijne goederen als BOORDEN, OVERHEMDEN, BLOUSES enz.

Prijzen BILLIJK - Afwerking KEURIG

DE
„ADI POESTAKA”
UITGEVERS-MIJ EN
ALGEMEENE BOEKHANDEL

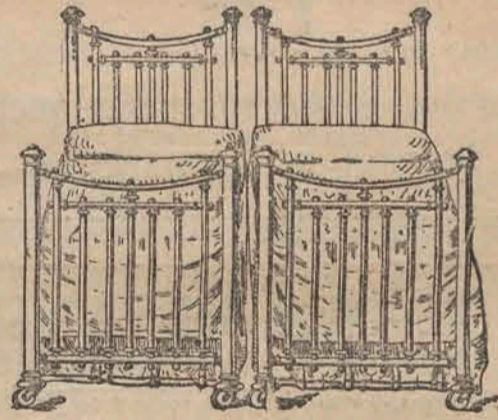
Laan van Meerdervoort 332 's-Gravenhage

levert

ALLE WERKEN
OP ELK GEBIED

Studieboeken voor Lager-, Middelbaar- en Hooger Onderwijs; Leer- en Woordenboeken voor Indonesische, Algemeen-Oostersche en Moderne Europeesche Talen

W. J. M. SIMONIS
voorheen Firma Th. A. A. SIMONIS.
GROENMARKT 34, over de Prinssestraat.
TELEFOON H. 4420 DEN HAAG

Specialiteit in BEDDEN
Groote keuze vanaf het beste tot het eenvoudigste.
Magazijn geopend van 8½ tot 6 uur.

LEDEN VAN DE VER. „OOST EN WEST”
hebben op vertoon van hun Lidmaatschapskaart toegang tot de Clublokale Restaurant en Leeszaal van de Amsterdamsche Burgerwacht, Singel, hoek Vijzelstraat Amsterdam.

Zij kunnen er elken Maandagmiddag tusschen 12 en 2 uur Bestuursleden van de Afdeling Amsterdam der Vereeniging Oost en West aantreffen.

**VLEUGELS, PIANO'S
KUNSTSPELPIANO'S
— ORGELS —**

REPARATIE - STEMMEN - RUILEN

Speciale Inrichting voor het
gereedmaken voor de TROPEN

GOOSEN & SWAGERMAN
DEN HAAG
BOEKHORSTSTRAAT 149 - TEL. H 2051

**KANTOORBOEKEN
LOSBLADIGE BANDEN**

VOOR ALLE DOELEINDEN
VRAAGT GEILL. CATALOGUS

H. v. RIJENAM - DEN HAAG
ORANJELAAN 21, Tefef. 2157/58

**BINDT GIJ AL ZELF UW MUZIEK
IN EEN H.V.R. BAND?**

Alle bladen liggen volkomen vlak - Vraagt uwen Boekhandelaar

FIRMA J. ASJES Ez.
CARROSSERIE EN RIJTUIGFABRIEK
ALKMAAR

BOUW VAN ALLE SOORTEN RIJTUIGEN,
KOETSEN EN CARROSSERIEN VOOR
.....PERSONEN- EN VRACHTVERVOER.....

**NEDERL.-INDIË, OUD EN NIEUW
NOBELSTRAAT 20 'S-GRAVENHAGE**

In den nu loopenden jaargang (Mei 1923—April '24)
verschenen de volgende belangrijke, rijk geïllu-
streerde bijdragen:

- Dr. F. D. K. BOSCH, Een hypothese omtrent den oorsprong der Hindoe-Javaansche kunst.
- S. KALFF, Iets over Blitar.
- Prof. J. A. LOEBER, Een oeroud wapen. II. Het blaasroer in Europa.
- Dr. J. I. PAERELS, De Katoen-cultuur. De cultuur van Gambir in den Indischen Archipel.
- P. B., Boeatan's Expositie.
- Dr. EUG. M. M. PARAVICINI, Over de kapmessen van Nederlandsch-Indië.
- Prof. Dr. PH. S. VAN RONKEL, Een nieuw boek over eene oude beschrijving van Indië en China.
- Jhr. B. C. C. M. M. VAN SUCHTELEN, De ruïne van het oud-Portugeesche fort op Poeloe Endeh (Zuid-Flores) met naschrift door Dr. G. P. ROUFFAER.
- Een zilveren huldeblijk aan de Koningin uit Borneo's binnenland.
- W. O. J. NIEUWENKAMP, Een kort bezoek aan de eilanden Kisar, Leti en Roma.
- Z., De Sultan van Boeloengan.
- PROF. Dr. N. J. KROM, De waardeering der Hindoe-Javaansche kunst.

Bodhisattwa van Plaosan.
ANNE HALLEMA, Een meesterwerk van Boeddhistische kunst.
W. O. J. NIEUWENKAMP, Een voorraadschuur en een offerhuisje op Timor.
Th. VAN ERP, Voorstellingen van vaartuigen op de reliefs van den Boroboedoer.
Proefnummer wordt op aanvraag gratis toegezonden.

:: TRICOT ONDERGOEDEREN ::
VAN
JANSEN & TILANUS, FRIEZENVEEN

Utrecht, oud-Directeur van 's Lands Plantentuin te Buitenzorg, met het onderwerp: „Natuurmonumenten in Indië, met lichtbeelden.

De kennis van Indië's fauna en flora, aldus begon de spreker, dateert eerst van betrekkelijk korten tijd. Tot dusver had men hoofdzakelijk zijn aandacht gewijd aan de ontzaglijke djatibossen. In de laatste tientallen jaren van de vorige eeuw echter ging men zich ook bezighouden met andere houtsoorten en begon men op aanraden van prof. Melchior Treub dier en plant van Indië te bestudeeren. Weldra zag men in dat, wilde men niet menige plant- en diersoort laten verloren gaan, bescherming hoog noodig was. Dit leidde tot de oprichting in 1912 van de Vereeniging van natuurbescherming in Indië. Dit instituut, dat zijn werkzaamheid niet bepaalde tot Java, maar die uitgestrekte over Sumatra, Borneo en Celebes, enz., heeft inderdaad wonderen verricht. In den tijd van ruim vier jaren toch werd, vooral door den uitnemenden arbeid van den bekwaamen houtvester Dr. Koorders, van 4000 verschillende gewassen een duidelijke beschrijving opge-
maakt, die te Buitenzorg met groote zorg wordt be-
waard, terwijl op menige schoone plek de bescher-
mende hand werd gelegd. Weldra werd de bescher-
ming dan ook regeeringszaak. Een terrein, eenmaal als natuurmonument aangewezen, blijft dit voor goed en wordt uitstekend behandeld en verzorgd.

Door een serie van lichtbeelden maakten de aanwe-
zigen kennis met vele dier natuurmonumenten, o.a. Java's eerste punt, het Prinseneiland; ook met menig eigenaardig dier en plant, met het reusachtige gewas, b.v. bloem alleen, louter bloem, zonder blad of eenig ander bestanddeel aan de bloem eigen.

Het talrijke gehoor volgde den spreker met de groot-
ste opmerkzaamheid; men wist eigenlijk niet wat men het meest moest bewonderen, of het vele merkwaar-
dige, het voor velen (zoo niet voor allen?) nieuwe, dat men te zien en te hooren kreeg, of de buitengewone aangename wijze, waarop het geheel werd mede-
gedeeld.

Het was geen lezing, ook geen voordracht, het was een gesprek, een vertelling, maar dan een van de aller-
beste soort.

Terecht kon mevrouw C. J. Rutten-Pekelharing, voor-
zitter van de Utrechtsche Natuurhistorische Vereeni-
ging, aan het einde van den avond met een enkel woord uit naam van allen den spreker hartelijk dank zeggen voor de schoone, genotvolle uren, die hij den aanwezigen had geschonken. En in dit blad kunnen wij niet nalaten den wensch uit te spreken, dat deze schoone rede ook elders mocht worden gehoord, waarom wij dan ook vereenigen, die belangstellen in Indië, vooral de verschillende afdelingen van „Oost en West” opmerkzaam maken op Dr. Konings-
berger, den uitnemenden redenaar, den kundigen kenner van Indië's fauna en flora, die, hetgeen uit een zijner woorden blijkt, warme liefde gevoelt en die ook weet te wekken, voor Insulinde, de schoone landstreek, die zich, zooals de dichter immers zegt, als een gordel van smaragd om den evenaar windt.

J. L.

Mededeelingen.

Van het Informatie-Bureau:

VOOR DEN INDISCHEN DIENST ZIJN BESTEMD:

I. A. Fischer, Oosterpark 28 (p.a. den heer Bokhorst) te Amsterdam als Gouvernementsarts bij den Burgerlijken Geneeskundigen Dienst.

Mej. M. van den Driessche, Doelenstraat 15 te Amsterdam, als verpleegster 1ste klasse bij het Krankzinnigen-
wezen.

**UITZENDING VOOR DEN NEDERLANDSCH-
INDISCHEN STAATSDIENST EN VOOR 'S LANDS
DIENST IN CURAÇAO.**

Voor de na te noemen betrekkingen bij 's Lands dienst in Nederlandsch-Indië en Curaçao, waarin moet worden voorzien door uitzending vanwege het Departement van Koloniën, bestaat thans gelegenheid tot mededinging.

19. Uitzending voor den Nederlandsch-Indischen Staatsdienst:

- a. onderwijzer(es) bij het m.u.l.o. (hoofdakte en akte wiskunde l. o. vereischt);
- b. onderwijzer(es) bij het openbaar lager onderwijs (voor onderwijzeres hoofdakte vereischt);

c. verpleegster bij den burgerlijken geneeskundigen dienst;
d. officier van gezondheid 2de klasse (in vasten of tijdelijken dienst).

20. Uitzending voor 's Lands dienst in Curaçao: hoofdonderwijzer met akte wiskunde.

Zij, die voor uitzending tot eene dezer betrekkingen in aanmerking wenschen te komen, kunnen zich tot de verkrijgen van inlichtingen wenden tot het Ministerie van Koloniën, 9de afdeling, onderafdeling A.B. (voor de betrekkingen genoemd onder a t/m c), tot de 8de afdeling (voor de betrekking onder d) en tot den heer H. P. van Nieuwenburg, J. Pzn. Coenstraat 30, 's-Gravenhage, voor de onder 20° genoemde betrekking.

Mutaties van 6 tot 13 Febr. 1924.

Nieuwe leden:

- Mr. F. E. H. Groenman, Consul der Nederlanden te Karakstad. f 5.—
- Mr. A. J. Labouchère, Utrecht, Maliebaan 14. f 5.—
- Mr. Feenstra, Utrecht, Jan Willem Frisostraat 12. f 5.—
- A. Wepf, Algemeen Ontvanger m.v., Villa de „Krekel”, Bennekom (Afd. Arnhem). f 5.—
- St. van de Vrucht, Brinkweg 128 te Enschedé. f 5.—
- J. Compaan, Chef 4de Afd. K. S. M. te Paree (Kediri). f 5.—

Af schrijven:

J. C. Quist, Nijmegen, Groesbeekse dwarsweg 287.

Adresveranderingen:

- M. L. Fauël, Den Haag, van: Zeestraat 92 naar: Laan v. Meerdervoort 16.
- Mevrouw D. Stada—t Hull, van: Nijmegen, Havenstr. naar: Ambarawa, p.a. J. Stada.
- V. A. Seket Jr., Amsterdam, van: 3e Helmersstr. 47a naar: Jan Lievensstraat 62 II.
- Ch. E. Pieters, Douaneambt., van: Den Haag, Kon. Marijkestraat 19 naar: Soerabaja, Reiniersboulevard 17.
- J. E. Bijlo, van: Rijswijk, Geestbrugweg 27 naar: Hengelo, Wolter ten Catestr. 61 (tijdelijk).
- W. T. Klaare, van: Rotterdam, Willemskade 22 naar: Den Haag, p.a. American Petrol. Comp., Benoordenhoutseweg. f 5.—
- W. J. C. van Dun, Ambt. B.B. naar: Larang Toeban (Timor).
- Dr. Aulia, Indisch Arts, van: Pamekasan naar: Bangkalan.
- C. Ch. Berkholst, Ambt. S.S. naar: Hoofdbureau S.S. Bandoeng.
- S. A. Blok, Ingenieur B.O.W., van: Koeta-Radja naar: Cheribon.
- C. D. Brandt, 1ste Luit. Inf., van: Magelang naar: Koeta-Radja.
- W. J. Cator, Controleur B.B., van: Pontianak naar: Sintang.
- H. P. Coors, Ass.-Resident, van: Grobogan naar Sidoardjo.
- J. L. Drost, 1e Luit. Inf. naar: Bandoeng, Malabarpark.
- J. F. van Duuren, Controleur B.B., van: Posso naar: Donggala.
- J. J. C. van Dijk, Gedipl. Civiel Gezaghebber, naar: Poeloe wali (Celebes).
- M. A. Evers, Kapitein Inf., van: Weltevreden naar: Djambi.
- R. G. W. Farret Jentink, 1ste Luit. Inf., van: Solo naar: Koeta-Radja.
- W. Goldie, oud-Luit.-Kolonel Inf. te Malang.
- Mr. Raden Gondokoesoemo, Rechterlijk Ambtenaar, naar: Blora.
- H. E. Haak, Controleur B.B., van: Malang naar: Bandoeng koeloe.
- Mr. J. Klomp, Voorzitter Landraad, van: Garoet naar: Toeloengagoeng.
- A. de Koning, Hoofd Cultuurschool, van: Soekaboewo naar: Malang.
- Dr. Ph. Laoh, Arts, van: Balik Papan naar: Bandoeng.
- K. W. K. Leeksa, 1e Luit. Inf., naar: Magelang.
- G. W. A. Lucardie, Commies P. en T., van: Djokjakarta naar: Solo.
- W. Mansveld, Hoofdcammies S.S. naar: Hoofdbureau S.S. te Bandoeng.
- H. C. Nauta, Dir. Off. v. Gez. 1e kl., van: Magelang naar: Tjimahi.
- A. L. J. Oomes, Opzichter B.O.W., van: Djokjakarta naar: Tjilatjap.
- H. Th. Popkens Brouwer, Notaris, van Bandoeng naar: Weltevreden.
- J. R. Soesman, 1ste Luit. Inf., van: Tjimahi naar: Lhok Seumawé.
- R. M. Sijogo, Deventer, van: Polstr. 24 naar: Pothoofd.

A. GRUDA & CO REINKENSTRAAT 3
TELEF. M. 2692

Voorheen Chef-Coupeur „Jagershuis”

Dames- en Heerenkleeding naar Maat

Prima Engelsche en Schotsche Stoffen

Scherp concurreerende prijzen

PAUL J. JACOBS
2de Sweelinckstr 73a, h. 2de v. Blankenburgstr
DEN HAAG

Horloges, Klokken, Pendules, Carillons, enz.
GESORTEERDE JAPAN- EN CHINA-AFDEELING
Atelier voor alle Reparatiën
Export naar Oost- en West-Indië.

Instituut „VAN WIJNGAARDEN”
 Neutrale School voor W.U.L.O. Jongens en Meisjes
 2de SCHUIJTSTRAAT 332 (Duinoord) - DEN HAAG
 Afd. A (6 leerjaren) opleid. H. B. S., Lyceum en Gymnasium
 Afd. B. (3 leerjaren voor leerlingen boven 12 jaar). Op-
 leiding voor verschillende examens.
 Schoolgeld f 60.— tot f 100.— per jaar.
 Kleine klassen, ruime lokalen. Centr. verwarming. Electr. verlichting.

N.V. HOOGEWERFF, CHABOT & VISSER'S
WIJNHANDEL
 Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Jufferstraat 21c - Tel. 1155
 Filiaal: 'S-GRAVENHAGE
 Noordwal 4, Tel. 2461
 Filiaal: ARNHEM
 Eusebiusbl. singel 1a, Tel. 195

Vereeniging „OOST en WEST”.
 HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 'S-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. De gedelegeerde dezer Commissie, de Heer J. C. HIETINK, Prins Mauritsplein 23, Den Haag, Tel. Sch. 752, neemt belangeloos de zorg op zich van in Nederland vertoevende kinderen en jongelieden uit Oost- en West-Indië, die hier te lande geen familie of kennissen hebben, die dit kunnen doen.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstreckende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. H. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 n.m. Schriftelijke verzoeken om inlichtingen zonder bijvoeging van porto voor de beantwoording worden als regel buiten beschouwing gelaten.

TEHUIS VOOR INDISCHE STUDENTEN, Prins Mauritsplein 23, Den Haag, Tel. Sch. 752. Dit „Tehuis” biedt aan studeerenden van alle landaarden uit Oost- en West-Indië, wier ouders niet in Nederland vertoeven, tegen matigen prijs een tijdelijk verblijf aan, desgewenscht met hulp en voorlichting. Aanvragen te richten tot den Directeur, den Heer J. C. HIETINK of den administrateur, den Heer W. MEIJER.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan”, van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248

LEESZAAL, Heulstraat 17. Bevat de actueele lectuur betreffende Oost- en West-Indië.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

- a. 1. Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn. (Tweede druk). Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
2. Onze Oost. II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven, door T. J. BEZEMER. Prijs: f 0.05 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
- b. Onze West Tweede druk bestaande uit:
  1. De Kolonie Suriname, door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
  2. De Kolonie Curaçao, door Mr. B. DE GAAY FORTMAN. Prijs: f 0.50 en f 0.06 frankeerkosten.
- c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkkring en Vooruitzichten.
  - No. I. De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië. (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's.) Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
  - No. II. De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - No. III. De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
  - No. IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - No. V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - No. VI. De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - No. VII. De Vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
  - No. VIII. De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - No. IX. De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië. (Opnieuw herzien). Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - No. X. De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederl.-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
  - No. XI. De Geëmpl. bij de Rubber-(caoutch.) cultuur en bij eenige Bergcultures in N.-Indië. Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - No. XII. Onze Koloniën. Prijs f 0.35 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

- Serie I.**
- No. 1. Nederlandsch-Indië en de handel.
  - No. 2. Indische toestanden gezien door een inlander.
  - No. 3. Het leven van den bestuursambtenaar in het binnenland.
  - No. 4. Sarikat-Islam.
  - No. 5. De Sultansverhouding in Nederlandsch-Indië.
  - No. 6. De afschaffing van de laatste heerdiensten op Java.
  - No. 7. Denkbeelden der Inlanders van onzen Indischen Archipel omtrent het ontstaan van ziekten.
  - No. 8. De Europeesche vrouw in Indië.
  - No. 9. De bosschen van Nederl.-Indië, hunne benutting en verzorging.
  - No. 10. Over de Kolonie Suriname.

- Serie II.**
- No. 1. De militaire positie van Nederlandsch-Indië.
  - No. 2. Het Javanisch toneel.
  - No. 3. Het spoor- en tramwegwezen in Nederlandsch-Indië.
  - No. 4. De theecultuur op Java.
  - No. 5. 's Lands Plantentuin te Buitenzorg.
  - No. 6. Een doode taal in Indië.
  - No. 7. De inlandse dorpsgemeenschap op Java.
  - No. 8. De rijstteelt in Nederlandsch-Indië.
  - No. 9. De Javanen gelijk bij schijnt en is.
  - No. 10. Brandende Koloniale Vraagstukken.

Serie III.

- No. 1. Over Bali en zijne bewoners.
- No. 2. Bevloeding in Nederlandsch-Indië.
- No. 3. Kindercriminaliteit in Nederlandsch-Indië.
- No. 4. Indische Schoten onder de Oost-Indische Compagnie.
- No. 5. Nederlanders in Indië.
- No. 6/7. Het Nederlandsch-Indisch Volkseredietwezen.
- No. 8. Het leven van den Europeeschen militair in Ned. Oost-Indië.
- No. 9. De Slavernij in Oost-Indië.

N.B. Beleeft verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het INFORMATIE-BUREAU, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging in Ned.-Indië, den Heer Mr. K. FAUSER, Soemenep (Madoera).

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Het Secretariaat-Penningmeesterschap der Afdeeling 's-Gravenhage is gevestigd Heulstraat 17 (zetel Hoofdbestuur).

Koninklijke Paketvaart-Maatschappij.

Geregelde mail-, passagiers en vrachtgoederendienst.
 tusschen de havens in den Nederlandsch-Indischen Archipel, in verbinding met Singapore, Penang en Australië
 Uitvoerige dienstregelingen zijn verkrijgbaar bij de Directien te Amsterdam en te Batavia.

BESCHIKBAAR.

C. HOYNG
 SPUISTRAAT 20-22 DEN HAAG
 AMSTERDAM - UTRECHT
KRISTAL - PORSELEIN
 VAZEN, BLOEMPOTTEN, ZUILEN MET POTTEN, KLOKSTELLEN, ENZ., ENZ., UIT DE PLATEELBAKKERIJ „ZUID-HOLLAND” TE GOUDA
 MAIL- en HUTKOFFERS in alle afmetingen
 Garantie voor gave overkomst

FRANÇOIS BLOM'S
MODERNE KOOKKUNST

Het uitgebreidste Kookboek Geb. in linnen Stempelband
f 5.50

Verkrijgbaar bij den Boekhandel en bij de Uitgeefster, Nobelstraat 20, Den Haag

N.V. GOGARN'S
MEUBILEER. MIJ.
MEUBELN
BETIMMERINGEN
BEHANGERIJ
STOFFEERDERIJ
 DEN HAAG ROTTERDAM
 NOORDEINDE 64c WESTNIEUWLAND 13
 TELEFOON H. 1076 TELEFOON No. 1774

Nederl. Stoomvaart-Maatschappij „OCEAAN”
 Directie: Prins Hendrikkade 145, AMSTERDAM

Holland-Nederlandsch-Indië
Vice-Versa

Agenten: MEYER & Co's SCHEEPVAART-MAATSCHAPPIJ
 AMSTERDAM—ROTTERDAM

Wereldmerk

L. C. JACOBI voorheen J. F. CUIJPERS
's-GRAVENHAGE - SOERABAYA
Regentesselaan 123 bij Regentesseplein Tel. M. 1403

Wendt U voor
**Huur en Huurkoop, Inruilen, Repareeren,
Stemmen en Transporteeren**
tot bovenstaande in Nederland en Buitenland het **meest**
bekende adres.

GROOTSTE voorraad, BESTE merken.
SPECIAL ADRES VOOR TROPEN-PIANO's
UITSLUITEND ORIGINEELE MERKEN.

WANNEER GIJ

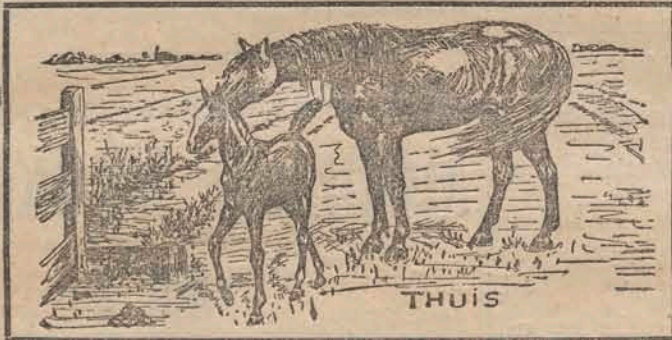
Dames- of Heeren-Kleeding wilt laten
Oppersen, Repareeren, Keeren, Moder-
niseeren, Vermaken, opnieuw Voeren,
onzichtbaar Stoppen, kortom wat gij
maar wilt, ga dan naar

Kleermakerij „UNICUM”

Anna Paulownastraat 30a, Tel. M. 4947
DEN HAAG

De prijs wordt steeds **VOORUIT** bepaald.

BESCHIKBAAR.

De Paardenwereld

Geïllustreerd Weekblad

GEWIJD AAN

**Draverijen, Rensport, Concours-Hippique,
Fokkerij, Hoefbeslag, enz.**

Abonnement (franco per post) f 6.- per jaar,
desgewenscht te betalen in 2 halfjaarlijksche
termijnen van f 3.—.

Bevat o.m. de officiële programma's van de Draverijen en Rennen
dit jaar te houden op Duindigt.

Afzonderlijke nummers 20 cent

Uitgave: N.V. Drukkerij ten Hagen, Nobelstr. 20, Den Haag

A. SCHRÖDER & Co.
GROENMARKT 25-26-28 's-GRAVENHAGE

NIEUWE VITRAGES

EN ALLOVER NETS

WIT-LAK-MEUBELLEN

BESCHIKBAAR.

Magazijn „NEDERLAND”

KATTENBURG & Co.
AMSTERDAM, DEN HAAG, UTRECHT, HAARLEM
ROTTERDAM

Uitrustingen

voor de Tropen

Op aanvraag toezending
van catalogus

Onze reizigers
zijn door
het geheele land
te ontbieden.

VERHUIZINGEN PER
Auto-Tapissières
H. VAN DEN BOLD
APELDOORN :: TELEF. No. 273

Holland-Canada Hypotheekbank
's-Gravenhage - Winnipeg
Directie: Mr. J. D. P. TEN BOSCH te 's-Gravenhage - J. G. COSTER te Winnipeg